

wroclaw.pl

Lekcja 3/12

Jak przetrwać pierwsze 72 godz. w domu od wystąpienia kataklizmu? Można się do tego spokojnie przygotować – Bezpieczny Wrocław.

str. 13

ISSN: 2719-7948

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA

NR 40 (250), 15-21.10.2025

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

19.10.2025 gonitwa Crystal Cup,
pula nagród 172 tys. zł

str. 10-11

To będą skoki!

Zdalny psycholog dla każdego ucznia

Coś Cię martwi, nie wiesz, jak sobie poradzić z kłopotem, potrzebujesz wysłuchania i wsparcia? We wrocławskich szkołach ruszył pilotażowy projekt.

str. 4

Mebluj miasto dzięki WBO! Głosuj do 20.10

35 milionów zł do wydania, a każdy we Wrocławiu, niezależnie od płci, wieku i narodowości może wybrać jeden projekt osiedlowy i ponadosiedlowy.

str. 5 i 6

Konkurs Chopinowski i dwaj wrocławianie

Jeden dostał się do finału Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina, drugi za chwilę będzie go podczas niego rysował...

str. 17

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA WWW.WROCLAW.PL

TOMASZ HOŁCZAK

Szanowni Państwo,

jesień to pora, w której zwalniamy – nie tylko z powodu większych korków, ale też dlatego, że wieczory dłuższe. Ale to złudne. Jak w dobrym spektaklu teatralnym (a mamy szansę to poczuć, bo trwa właśnie międzynarodowy Festiwal Teatralny Dialog) czasem to, co najciekawsze, dzieje się w mgnieniu oka, przy okazji, „pomiędzy”: w geście, pauzie scenicznej, w jednym zdaniu (vide: Maja Komorowska w finale spektaklu „Elisabeth Costello” w Wytwórni Filmów Fabularnych).

Na patrzeć „pomiędzy” tym, co oczywiste, namawia nas ten numer przy okazji zbliżającego się na Partynicach 19.10 Crystal Cup. Oprócz zapowiedzi wyścigu dowiecie się Państwo, jak wygląda codzienna praca ludzi, którzy znają konie jak przyjaciel,

i o miejscu, które od ponad wieku jest częścią wrocławskiego krajobrazu.

Pisząc o mieście, nie uciekamy od tematów zwykłego życia. Dlatego znajdują Państwo informacje o pilotażu Zdalnego Psychologa – nowego programu, dzięki któremu każde dziecko w szkole podstawowej we Wrocławiu może anonimowo przez internet lub telefon porozmawiać z psychologiem. To mała rzecz, która może wiele zmienić. To element programu „Bezpieczny Wrocław” – w tym numerze także 3. już lekcja cyklu 12 lekcji bezpieczeństwa – eksperci opisują, jak przygotować dom na sytuacje kryzysowe – z rozsądkiem, nie ze strachem.

Do 20.10 trwa głosowanie we Wrocławskim Budżecie Obywatelskim. Warto wziąć udział – bo właśnie z WBO powstały

najładniejsze wrocławskie parki, z których 5 z nich tu opisujemy. Projekty WBO to takie elementy „niebędące w głównym nurcie”, dziejące się „pomiędzy”, ale kształtujące naszą miejską przestrzeń równie mocno jak te duże inwestycje, jak np. tramwaj na Swojczyce. To inwestycja, na którą czekali mieszkańcy wschodnich osiedli. Ruszamy z budową!

Jesień w mieście nie jest ciszą po lecie. To raczej spokojniejszy rytm, gdy warto zwrócić uwagę na szczegóły, na to, co „pomiędzy”. Bo nie tylko diabeł kryje się w szczegółach. Także Wrocław.

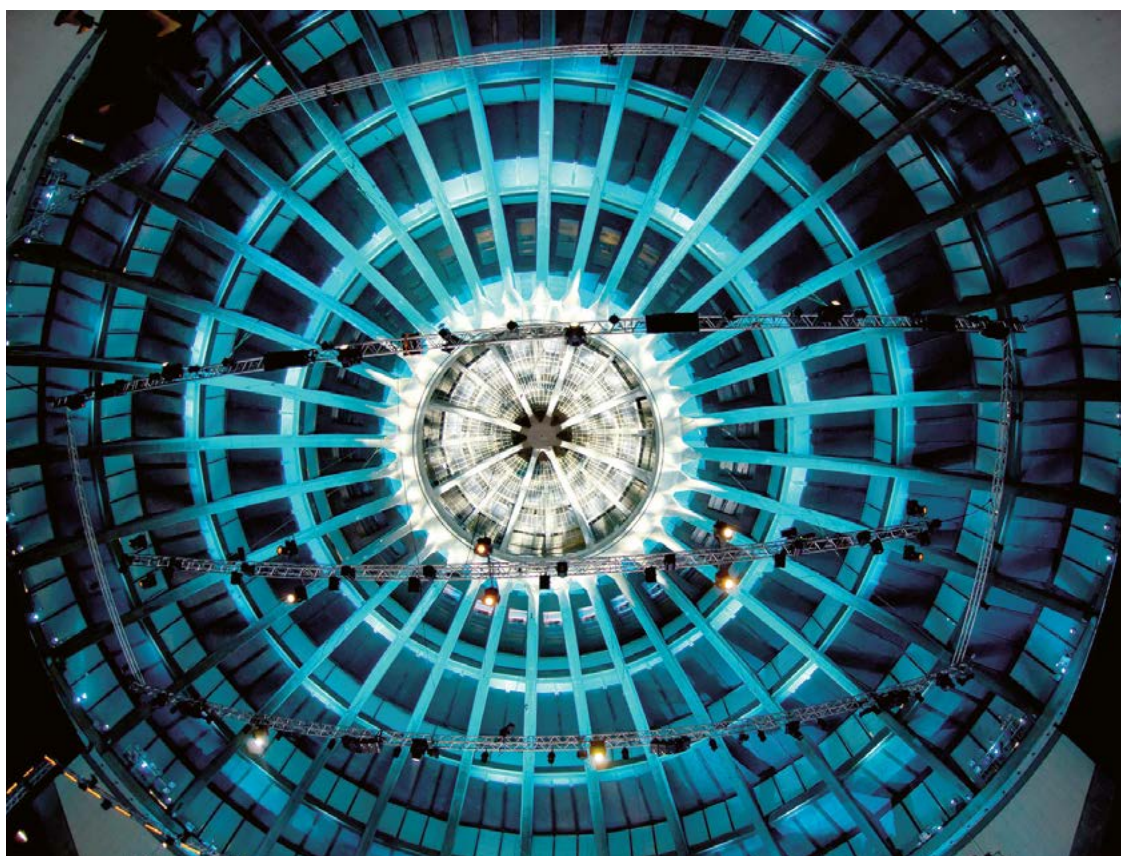
Aha, do zobaczenia na Partynicach.

Jacek Sutryk
Jacek Sutryk
prezydent Wrocławia

POGODA

CZW. 16.10	PT. 17.10	SOB. 18.10	ND. 19.10	PN. 20.10	WT. 21.10	ŚR. 22.10
14°C	13°C	11°C	11°C	12°C	14°C	14°C

POCZTÓWKA Z MIASTA

BARTEK SADOWSKI

Hala Stulecia najlepsza dla turystów w 2025

Imponująca, wyjątkowa, rozpoznawalna i nie do zapomnienia – taka jest Hala Stulecia, która wraz ze swoim otoczeniem została wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Właśnie uhonorowano ją prestiżowym tytułem „Najlepszy Produkt Turystyczny 2025” w ogólnopolskim konkursie Polskiej Organizacji Turystycznej.

Tytuł ten przyznało kompleksowi Hali Stulecia jury. W jego skład weszli eksperci i przedstawiciele branży, a uroczyste wręczenie nagród nastąpiło podczas Gali Certyfikatów POT 2025 w trakcie targów Tour Salon w Poznaniu.

Certyfikat POT dla Najlepszego Produktu Turystycznego 2025 to jedno z najważniejszych wyróżnień w branży. Jest przyznawany

atrakcjom i miejscom, które wyróżniają się jakością, innowacyjnością, dostępnością i realnym wpływem na rozwój lokalnej turystyki. Kompleks Hali Stulecia otrzymał cenny certyfikat wraz z 9 innymi miejscami, w tym Opolem – stolicą Polskiej Piosenki i Centrum św. Jana w Gdańsku. Zwycięzcą tegorocznej edycji konkursu została Twierdza Srebrna Góra, która otrzymała Złoty Certyfikat 2025.

Otrzymanie tytułu oznacza dla Hali Stulecia promocję prowadzoną przez Polską Organizację Turystyczną przez kolejny rok. Dzięki temu wrocławski kompleks staje się jednym z najważniejszych punktów turystycznych w kraju i obowiązkową atrakcją dla każdego, kto odwiedza Dolny Śląsk.

Rynek bardziej zielony? Wkrótce decyzja

Wrocławski Rynek przejdzie znaczącą metamorfozę – urzędnicy miejscy rozpoczęli procedury, których efektem ma być więcej zieleni i drzew na centralnym placu miasta. Na finiszu są uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

I Bartosz Wawrzyszk

Miasto chce, aby drzew i zieleni było jak najwięcej w Rynku – jednocześnie zachowując przestrzeń do organizacji koncertów lub wydarzeń masowych.

Więcej drzew na Świdnickiej

– W planach jest nie tylko posadzenie nowych drzew na płycie głównej Rynku, ale także nowe urządzenie zieleni oraz wprowadzenie dodatkowych drzew, krzewów, bylin i roślin cebulowych wzdłuż ul. Świdnickiej. Zmianom mają również ulec elementy małej architektury – zapowiada Natalia Proszak z Wydziału Komunikacji Społecznej UMW.

Najlepsze na zmianę klimatu

Dopiero po uzgodnieniach z konserwatorem miasto będzie mogło ogłosić przetarg na wykonanie i pokazać mieszkańcom ostateczny projekt. – Celem zmian, które miasto chce wprowadzić na Rynku, jest dążenie do uzyskania większego rozszczelnienia i większej powierzchni biologicznie czynnej, a to najlepsza odpowiedź na zmiany klimatu – tłumaczy Marek Szempliński z Zarządu Zieleni Miejskiej.

W ubiegłym tygodniu do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków został złożony kompletny,

Na wrocławskim Rynku pojawi się więcej zieleni. Przybędzie też drzew, ale nie dębów, lecz klonów i robinii

uzupełniony i skorygowany projekt zmian dotyczących zieleni. – Z historycznego punktu widzenia rynki nigdy nie były obszarami pełnymi zieleni, choć owszem występowały czasami nasadzenia szpalerowe wzdłuż bloków śródmiejowych. Z drugiej strony hasło „Stop betonozie” jest oczywiście wciąż aktualne także w działaniach Konserwatora Zabytków – przyznaje Daniel Gibski, dolnośląski wojewódzki konserwator zabytków.

By nie przesłonić pierzei

Po długich rozmowach Wojewódzki Konserwator Zabytków i miasto doszli do konsensusu, który zakłada luźne usytuowanie szpalerowe drzew wzdłuż pierzei rynkowych, wymianę drzew w rejonie pomnika Fredry i kilka gazonów z zielenią niską np. przy wlocie ul. Świdnickiej. – To wszystko ma dać efekt taki, by drzewa nie stanowiły dominanty. Chodzi o to, by utrzymać repre-

zentacyjny charakter placów rynkowych oraz by pierzeje rynkowe nie zostały przesłonięte – podkreśla Daniel Gibski.

Z tych powodów do zazielenienia Rynku wybrane zostały drzewa, takie jak klon i dwa gatunki robinii.

W tym tygodniu Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków ma wydać ostateczną decyzję w sprawie zazielenienia Rynku.

Szwedzi inwestują we Wrocławiu

Żegluga, linie promowe, nieruchomości i finanse – w tych branżach działa szwedzka spółka Stena. Międzynarodowy koncern inwestuje we Wrocławiu. Szwedzi właśnie oficjalnie otworzyli nowy IT Hub przy ulicy Powstańców Śląskich 15. Dlaczego spółka wybrała Wrocław? – Ostatecznie to świetna renoma polskich kadr IT, bardzo zbliżony krąg kulturowy (podobny etos pracy), ta sama strefa czasowa i plany powiększania obecności grupy Stena na polskim rynku zaowocowały decyzją o rozszerzeniu działu IT o hub w Polsce – informuje spółka.

Jak dyżurują wrocławscy radni?

Spotkania z radnymi miejskimi odbywają się w godz. 15–16.30 w Sukiennicach 9 (pok. 204 i 205) w środy i czwartki. W październiku dyżury mają: wiceprzewodnicząca RMW Dorota Pędziwiatr 30.10 i radni – Robert Leszczyński i Martyna Stachowiak 15.10; Dominika Kontecka i Piotr Uhle 22.10, Ewa Wrońska i Krzysztof Zalewski 29.10.

Aktualny harmonogram dyżurów na: www.wro.news/dyzyry2025

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa apeluje o oddawanie krwi. Pilnie poszukiwane są wszystkie grupy. Do centrum przy ul. Czerwonego Krzyża 5/9 można zgłosić się w pon., śr. i czw. w godz. 7–17.30, we wt. i pt. od 7 do 13.30 i w sob. w godz. 7.30–12. Akcje wyjazdowe w najbliższych dniach organizowane są: 16.10 w godz. 9–13 przy Parafii pw. Opatrzności Bożej, ul. Nowodworska 64; 22.10 w godz. 8.30–12.30 przy Liceum Służb Mundurowych – KWP, ul. Łąkowa 8; 23.10 w godz. 9–13 przy Aquaparku Wrocław, ul. Borowska 99; 25.10 w godz. 10–14 przy CH Korona, ul. Bolesława Krzywoustego 126.

Wrocławianka otrzymała „Jeden nóż”

Beata Śniechowska jest w gronie najlepszych na świecie szefów kuchni

Beata Śniechowska, chef Młoda Polska Bistro i restauracji Baba, znalazła się na liście najlepszych kucharzy na świecie. W konkursie The Best Chef Awards 2025 Milan otrzymała „Jeden Nóż”.

I Nadia Szagdaj

Jeden, dwa lub trzy „Noże”, a po nich już tylko nagrody specjalne, wyróżnienia i podium. W tym roku pierwsze miejsce należało do Rasmusa Munka z Danii (restauracja Alchemist). Drugie przypadło Anie Roš ze Słowenii, a trzecie Himanshu Saini z ZEA. Jak mówią sami organizatorzy plebiscytu, The Best Chef to światowa, tętniąca życiem społeczność miłośników jedzenia. Została powołana do życia przez polską neurobiolożkę Joannę Ślu-

sarczyk i włoskiego gastronomo Cristiana Gadau w roku 2015. Tegoroczne nagrody wręczono w Mediolanie podczas uroczystej gali. Stworzono także listy najlepszych szefów na świecie. Beata Śniechowska już po raz drugi z rzędu plasuje się na liście „doskonałych”.

Poza wrocławianką w elitarnym gronie znalazło się zaledwie 10 szefów z Polski, z czego tylko dwóch z „Dwoma Nożami”, na niemal tysiąc nazwisk z całego świata.

Psycholog online w 100 szkołach i przedszkolach

We Wrocławiu został uruchomiony program „Zdalny psycholog” – rozwiązanie, które umożliwia dzieciom i rodzicom szybki, anonimowy i bezpłatny kontakt z psychologiem online.

Paulina Krawczyk

Jak się skontaktować?

Pilotaż projektu będzie realizowany w ponad 100 wrocławskich placówkach – szkołach i przedszkolach. Jego głównym celem jest zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej. Można z niej skorzystać: ■ w sytuacjach kryzysowych ■ w przypadku problemów emocjonalnych dzieci ■ trudności w relacjach ■ podejrzenia uzależnień ■ ogólnego spadku samopoczucia dziecka.

Coraz więcej osób w potrzebie

– Z roku na rok obserwujemy, niestety, ogromny wzrost dzieci, młodzieży i dorosłych, którzy potrzebują pomocy psychologicznej, psychiatrycznej oraz pokierowania, w którym kierunku z tą trudnością iść – wyjaśnia Joanna Arslanow, psycholog z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 9 we Wrocławiu.

Szkoły i przedszkola otrzymały specjalne narzędzie online, zintegrowane ze stroną internetową placówki. Dzięki temu dzieci i rodzice mają dostęp do: anonimowych rozmów z psychologiem (przez wideoczat, od poniedziałku do piątku w godz. 8-20 – z możliwością umówienia się na konkretny termin), webinarów i sesji na żywo poświęconych zdrowiu

psychicznemu i rozwojowi dziecka. Wystarczy kliknąć w specjalną wtyczkę na stronie internetowej placówki, by uzyskać szybki dostęp do wsparcia (patrz grafika obok ze strony www.sp84.wroclaw.pl z zakładki **Zdalny psycholog**).

Szkoła Podstawowa 84 z Ołbina już gotowa

Jedną z placówek, która uczestniczy w projekcie, jest Szkoła Podstawowa nr 84 im. Ruchu

Części osób łatwiej porozmawiać o swoich problemach z psychologiem przez internet niż w gabinecie

Obrońców Pokoju przy ul. Górnickiego.

– Dzieci mierzą się z problemami emocjonalnymi, rówieśniczymi, problemami związanymi z agresją. Niektóre z nich nie mają problemu z tym, żeby pójść do szkolnego psychologa i twarzą w twarz powiedzieć mu o swoich problemach, ale są też takie osoby, które czują się lepiej, kiedy są niewidoczne. Wtedy zdecydowa-

nie łatwiej otworzyć im się anonimowo i to trzeba uszanować. Taka możliwość rozmowy online z psychologiem na pewno w tym pomoże – uważa Rafał Just, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 84 we Wrocławiu

– Co ważne, każde dziecko, nie tylko z mojej szkoły, nie tylko z Wrocławia, może taką pomoc uzyskać. Osoby z Tarnowa, Gdańska, Białegostoku czy in-

nych miast w Polsce mogą wejść na stronę szkoły i umówić się na rozmowę z psychologiem – dodaje dyrektor.

Pilotaż projektu „Zdalny psycholog” stanowi część programu „Bezpieczny Wrocław”.

Realizowany jest we współpracy z Fundacją „Wspólnie dla Sprawy” z siedzibą w Szczecinie i potrwa do końca 2025 roku.

Zmień piec: sezon grzewczy właśnie się zaczyna

Akcja „Zmień piec” przedłużona do 2028 roku! Nadal można otrzymać atrakcyjne dofinansowanie zamiast kary. I to nie byle jakiej, bo można pożegnać się nawet z 5 tys. zł. Lepiej zatem złożyć dokumenty na wymianę źródła ogrzewania na ekologiczne i dostać pieniądze.

Paulina Krawczyk

Od ponad roku palenie w tzw. kopciuchach – piecach poniżej 3. klasy – stanowi złamanie uchwały antysmogowej Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

Od 2019 roku we Wrocławiu wymieniono już ponad 14 tysięcy kopciuchów i nasze miasto jest w tym rankingu liderem w Polsce. Wiele osób ma jednak ten obowiązek ciągle przed sobą.

Kary za brak wymiany pieca

W sezonie grzewczym strażnicy miejscy będą kontrolować, gdzie, kto i czym pali. Funkcjonariusze

sze ci są uprawnieni do kontroli bez tzw. nakazu – w godz. 6-22 (w mieszkaniach) lub przez całą dobę (w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej). Niewpuszczenie strażnika, upoważnionego do kontroli lub utrudnianie mu tej czynności jest przestępstwem.

Palenie w piecu poniżej 3. klasy jest wykroczeniem i grozi za nie mandat do 500 zł lub grzywna do 5 tys. zł.

Ile dofinansowania?

We Wrocławiu wydłużono programy wsparcia do 2028 roku, oferując wiele ich rodzajów:

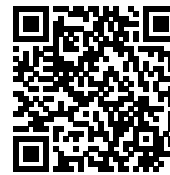
- KAWKA PLUS – do 8 tys. zł na wymianę pieca
- TERMO KAWKA – do 5 tys. zł na wymianę okien
- dopłaty do rachunków – do 4 tys. zł rocznie
- zwolnienia i ulgi w czynszu
- zwolnienie z opłat czynszowych do 2028 roku
- ulga termomodernizacyjna – do 53 tys. zł
- Czyste Powietrze – do 170 tys. zł
- Ciepłe Mieszkanie II – do 41 tys. zł dla osób fizycznych, a do 375 tys. zł dla wspólnot mieszkaniowych

➤ **Jak się zabrać do wymiany nieekologicznego źródła ogrzewania? Zajrzyj na www.zmienpiec.pl**

Kto pali węglem brunatnym łamie zapis uchwały antysmogowej

Zagłosuj w WBO! I to z całą swoją rodziną

Głosowanie we Wrocławskim Budżecie Obywatelskim 2025 trwa do poniedziałku 20 października, do godziny 23.59. Do podziału jest 35 mln zł na 124 projekty. Zagłosować można na dwa sposoby: elektronicznie albo na formularzu papierowym. Krok po kroku wyjaśniamy, jak to zrobić.

Maciej Wołodko

Zasady głosowania w WBO są proste:

- głosować mogą wszyscy mieszkańcy Wrocławia bez względu na miejsce zameldowania i obywatelstwo
- osoby niepełnoletnie także
- głosować można tylko raz
- głosować można tylko na dwa projekty: jeden osiedlowy i jeden ponadosiedlowy.

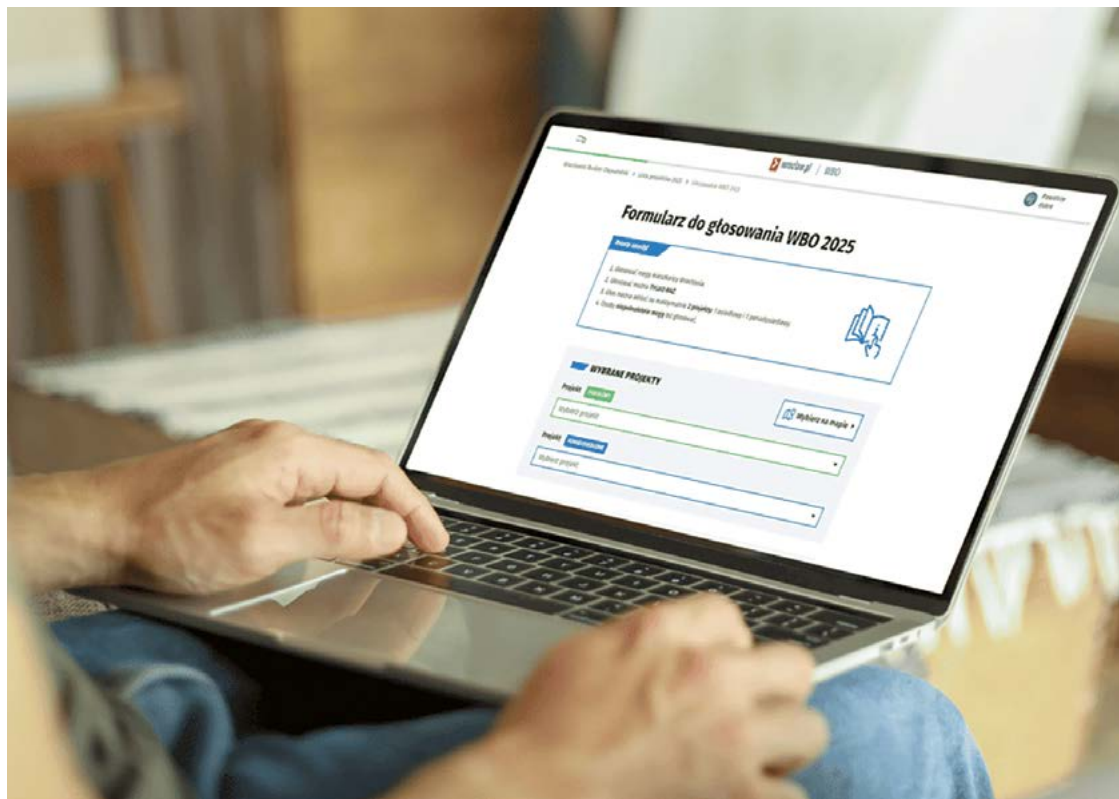
Elektronicznie – najszybciej dla tych, którzy mają PESEL

Przygotuj telefon komórkowy i dowód osobisty. Wejdź na stronę www.wroclaw.pl/wbo/glosowanie-wbo-2025 i wybierz z listy dwa projekty: osiedlowy (zielona lista) i ponadosiedlowy (niebieska lista).

Możesz też znaleźć interesujące Cię projekty na mapie. Kliknij te, które wybierasz, zaznacz przy każdym „dodaj do karty”. Następnie „**przejdź do głosowania**”.

W następnym kroku **uzupełnij swoje dane**:

- imię i nazwisko
- PESEL

Na www.wroclaw.pl/wbo/glosowanie-wbo-2025 wybierz jeden projekt osiedlowy i jeden ponadosiedlowy

- kod pocztowy
- numer telefonu komórkowego.

Zaznacz w odpowiednim polu, że potwierdzasz prawdziwość danych oraz że jesteś mieszkańcem Wrocławia. I kliknij niebieski przycisk „**pobierz kod z SMS**”.

Na podany przez Ciebie numer telefonu komórkowego zostanie

teraz wysłany kod potwierdzający głos.

Wpisz kod w oknie formularza. Będziesz mieć na to 1,5 minuty. Dopiero po wprowadzeniu tego kodu Twój głos zostanie zapisany w systemie (głosujący nie ponosi żadnych kosztów). Kliknij „**potwierdź głos**” i zrobione!

Uwaga: nie kasuj SMS-a z kodem. Dzięki niemu możesz wziąć

udział w quizach z nagrodami. Szczegóły na: www.wro.news/zaglosuj-i-wygraj.

Tradycyjnie – też dla tych bez PESEL-u

Dla osób, które wolą głosować na formularzu papierowym, przygotowano cztery punkty:

- Centrum Obsługi Mieszkańca przy ul. Zapolskiej 4

- Centrum Obsługi Mieszkańca przy pl. Nowy Targ 1–8
- Centrum Obsługi Mieszkańca przy ul. Legnickiej 58 (CH Magnolia)
- Centrum Obsługi Mieszkańca przy al. Kromera 44.

Procedura wygląda podobnie jak w głosowaniu internetowym – w formularzu wpisujemy wybrane projekty (pełną ich listę znajdziecie w poprzednim numerze biuletynu 39 (249), 8–14.10.2025), a następnie swoje dane: imię i nazwisko, PESEL i kod pocztowy. W tym wypadku nie trzeba już potwierdzać głosu SMS-em.

W Centrach Obsługi Mieszkańca znajdziesz wydrukowane listy wszystkich projektów. Pracownik COM-u wyda Ci kartę do głosowania. Po zaznaczeniu dwóch projektów: osiedlowego i ponadosiedlowego wrzucasz kartę do zamkniętej urny na głosy.

Uwaga: przy pomocy formularza papierowego zagłosować mogą także mieszkający we Wrocławiu obcokrajowcy, którzy nie mają numeru PESEL.

➤ **Wszystko o WBO:**
www.wroclaw.pl/rozmawia/wroclawski-budzet-obywatelski

Ankieta dla radnych osiedlowych i mieszkańców

Rozpoczyna się ostatni rok kadencji Rad Osiedli 2021-2026. Dlatego Wydział Partycypacji Społecznej prosi o informacje, co zrobić, by osiedla mogły działać sprawniej. Do 21 października można wypełnić anonimową ankietę online i podzielić się swoimi przemyśleniami i wskazówkami z urzędnikami.

Redakcja

Przed radami osiedli pojawiają się coraz to nowsze wyzwania:

- więcej spraw spływa na poziom lokalny
- więcej konsultują i opiniują
- w strukturze Urzędu Miejskiego Wrocławia pojawili się tzw. menedżerowie osiedli – wspierający działania na styku Urząd – Osiedla
- przed miastem także cyfryzacja osiedli, która obecnie jest na etapie przygotowywania.

By sprostać tym wszystkim wyzwaniom konieczne jest dosto-

sowanie statutów Rad Osiedli, bo dobre zmiany w statutach to usprawnienie pracy wrocławskich osiedli.

Wypełnij ankietę „Dobry statut – sprawne osiedla”

Dlatego Wydział Partycypacji Społecznej UMW prosi wszystkich mieszkańców, radnych i inne osoby, które interesują się życiem lokalnej społeczności, o wypełnienie krótkiej anonimowej ankiety. Zawiera ona pięć pytań dotyczących oczekiwanych zmian w statutach rad osiedli, które należy krótko uzasadnić.

Zebrane propozycje będą pomocne w opracowaniu przez **Zespół ds. reformy jednostek pomocniczych Wrocławia** proponowanych zmian w statutach osiedli i przekazanie ich do dalszego procedowania przez Radę Miejską Wrocławia. Podobnie jak miało to miejsce przed obecną kadencją Rad Osiedli. Przed wypełnieniem ankiety warto zapoznać się za statutem osiedli (obowiązuje taki sam dla wszystkich). Link znajduje się w ankiecie. **Na wypełnienie formularza jest czas do 21 października.**

➤ **Ankieta znajduje się na stronie:** www.wro.news/dobry-statut

Miasto konsultuje z mieszkańcami ważne decyzje. Wypełnij ankietę

Parki, place zabaw i promenada – oto TOP 5 z WBO

Park Mamuta na Oporowie to sztandarowa inwestycja Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego. Ale w ciągu 12 lat istnienia WBO przegłosowano w sumie już 113 projektów. Tylko przez ostatnich 6 lat, czyli od 2019 do 2024 roku, na ich realizację przeznaczono 170 mln zł. WBO to część budżetu Wrocławia, o której decydują mieszkańcy. W tym roku głosować można do 20.10 (patrz s. 5). Poniżej przegląd najciekawszych – według nas – inwestycji WBO ostatnich lat. Znaćcie je?

1. Średniowieczny Wrocław. Dzieci go uwielbiają

Średniowieczny Wrocław to – obok parku Mamuta – jeden z najbardziej spektakularnych placów zabaw. Warowny gród w rekreacyjnej części parku Tysiąclecia powstał wiosną 2023 roku. Otwarcia dokonali mali rycerze i małe księżniczki. – Średniowieczny Wrocław jest częścią parku Tysiąclecia, który w założeniu ma reprezentować różne wieki i historię Wrocławia – wyjaśniał podczas otwarcia grodu Michał Garstka, lider

projektu WBO. Pomysł okazał się trafiony, bo grodzisko do zabaw cieszy się wielką popularnością. W ciągu dwóch lat od otwarcia pojawiły się jeszcze: tyrolka, ścieżka w stronę Ślęzy i podgrodzie. To ostatnie ma klatkę wspinaczkową, tunel, huśtawkę wahadłową i piaskownicę w formie drewnianej studni. Inwestycja kosztowała do tej pory ponad 4,2 mln zł z WBO: 2019, 2021 i 2024 oraz Zarządu Zieleni Miejskiej we Wrocławiu.

4,2 mln zł

TOMASZ HOŁOD

2. Promenada Krzycka – trasa rowerowa i piesza łącząca osiedla

Cała trasa będzie miała 7,5 km (od Grabiszyńskiej do Gazowej), a teraz mierzy ponad 4 km długości. Została wyróżniona w 2022 r. w konkursie Eco-Miasto. Wytyczona wzdłuż nasypu kolejowego trasa zaczyna się przy Wzgórzu Tarnogajskim. Prowadzi w otoczeniu zieleni na zachód miasta. Mija Wzgórze Gajowe i lądowisko dla helikopterów przy szpitalu wojskowym. Poruszając się nią, po pokonaniu skrzyżowania ze Ślęzną i Sudecką, do-

jechać możemy do parku Południowego. Istniejąca trasa to w głównej mierze zasługa mieszkańców, którzy kilkakrotnie zagłosowali na nią z WBO. Mózgiem projektu jest Agnieszka Dusza – liderka projektów WBO, rowerzystka, a także radna obecnej kadencji RMW. Inwestycja kosztowała do tej pory 7 mln zł. Aktualnie dobiega końca projektowanie następnego odcinka: od Krzyckiej do Racławickiej.

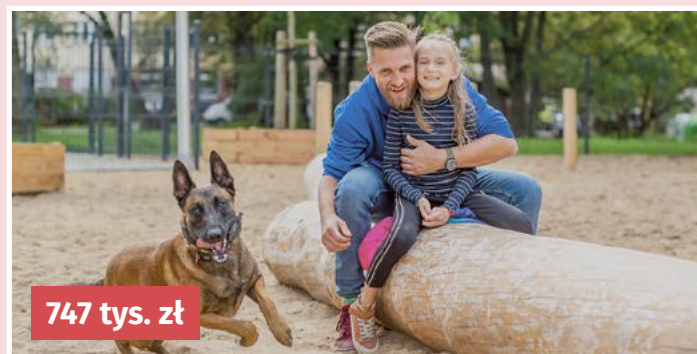
7 mln zł

TOMASZ HOŁOD

3. Psia Hubka. Czworonogom też należy się miejsce do wyhasania

W centrach miast brakuje często terenów, gdzie psy mogą biegać swobodnie, z dala od samochodów, rowerów, ruchu pieszych i bez ryzyka ucieczki. Tutaj z pomocą psiom przychodzą „ich ludzie”, urządzając naprawdę fajne wybiegi, takie jak... Psia Hubka. Otwarto ją jesienią 2022 roku przy ul. Hubskiej na Hubach. Znajdziecie tutaj specjalny tor przeszkód dla psów, zrobiony z pni drzew i opon. Jest także przyjazna dla łap nawierzchnia,

są drzewa, jest oświetlenie. Teraz psiaki z okolicy mają własną przestrzeń, w której mogą się bawić, wybiegać, spotkać innych psich towarzyszy. Tuż za ogrodzeniem Psiej Hubki pojawiły się nowe alejki, ławki i kosze na śmieci. Korzystają więc także dwunożni mieszkańcy, którzy mogą się tam zrelaksować, patrząc na radość swych pupili. Projekt wygrał głosowanie WBO 2020 – zagłosowało na niego 2,5 tys. osób. Koszt inwestycji: 747 tys. zł.

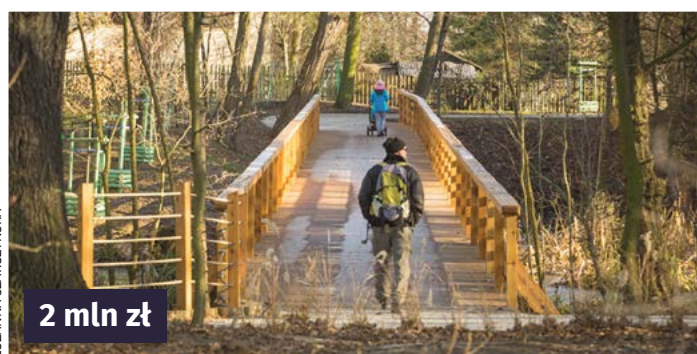
747 tys. zł

TOMASZ HOŁOD

4. Swojczycki Park Czarna Woda. Bo małe i naturalne jest piękne

Czarna Woda, po niemiecku Schwarzwasser, to dawna, nieistniejąca już, odnoga Odry. Po dziś dzień zachowały się w paru miejscach fragmenty tego starorzecza. Jedno z najbardziej urokliwych znajduje się na Swojczycach. Przez wiele lat miejsce to było bardzo zaniedbane. Impuls do zmian dał tutaj projekt WBO. Pierwsze dwa etapy naturalistycznego parku oddano do użytku w grudniu 2019 roku, trzeci w czerwcu 2021.

Pełno tu starych drzew, ptaków, jest też mały staw. Teren uporządkowano, usuwając masę śmieci i gruzu. Zadbano jednak o zachowanie jego naturalnego charakteru. Pojawiły się drewniane kładki i ścieżki. Jest gdzie pospacerować i przysiąść na ławce. Pięknie tu. Nic więcej nie potrzeba, by obcując z naturą naładować swoje emocjonalne akumulatory. Koszt inwestycji dwóch etapów: ponad 2 mln zł.

2 mln zł

ZUZANNA SZARCZYŃSKA

5. Park Rekreacyjny Mikołowska. Czyli nic o Was bez Was

Plac zabaw, wielofunkcyjne boisko do gry w badmintona, tenisa i siatkówkę. Do tego pełnowymiarowy bulodrom i strefa do wypoczynku dla seniorów – ze stolikami szachowymi i specjalną ławeczką do aktywizacji nóg. Tak prezentuje się Park Rekreacyjny Mikołowska, bo znajduje się na Strachocinie przy ul. Mikołowskiej. Pierwotnie był tutaj zaniedbany teren zielony. W ciągu paru lat przekształcił się w park rekreacyjny dla osób

w różnym wieku. Żeby odkryć, czego potrzebują mieszkańcy, liderka projektu WBO Renata Piwko-Wolny przeprowadziła 300 ankiet. Później, z pomocą Urzędu Miejskiego Wrocławia, zorganizowane zostały jeszcze spotkania konsultacyjne. Pierwszy etap PRM (WBO 2018) oddano do użytku w 2021 r. Kosztował 1 mln zł (710 tys. zł z WBO, 363 tys. zł – ZZM). Drugi etap (WBO 2023) ukończono w 2024 roku, kosztował też ok. 1 mln zł.

2 mln zł

TOMASZ HOŁOD

MPWiK buduje zbiornik wody pitnej

Na terenie Zakładu Produkcji Wody „Mokry Dwór” trwa budowa nowego, dwukomorowego zbiornika o pojemności 20 500 m sześć., który będzie pełnił rolę magazynu uzdatnionej wody.

Inwestycję o wartości 87,77 mln zł realizuje Inżynieria Rzeszów, a czas jej realizacji przewidziano na 24 miesiące. Projekt uzyskał dofinansowanie z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS).

– Budowa nowego zbiornika to ważny krok w kierunku zwiększenia bezpieczeństwa dostaw wody dla mieszkańców Wrocławia – mówi Tomasz Konieczny, dyrektor inwestycji w MPWiK.

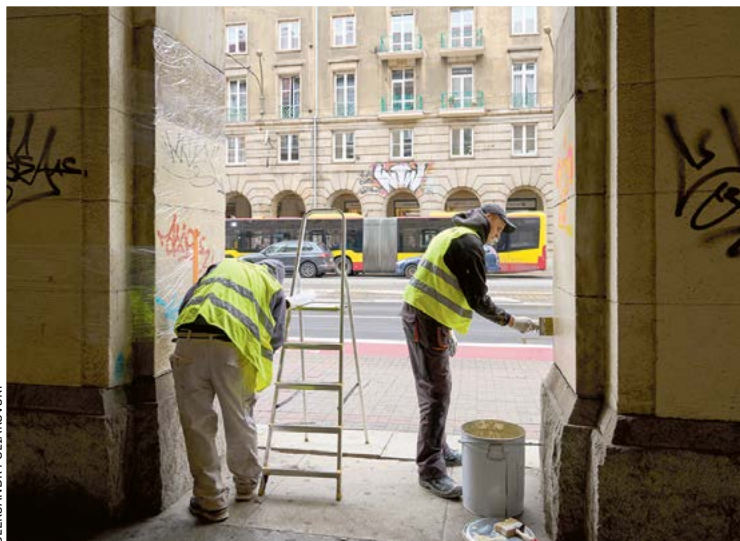
Wrocław. Na placu budowy zakończono już prace ziemne i wykonano wykop pod zbiornik. Obecnie trwają kotwienia pali oraz przekopy kontrolne w rejonach komór i istniejącej infrastruktury. Obiekt zostanie zasilony przez nową pompownię, a jego dach przystosowany do montażu instalacji fotowoltaicznej. Woda uzdatniana przez MPWiK Wrocław pochodzi z rzeki Oławy, zasilanej przez Nysę Kłodzką.

Nowy blok sportowy dla SP 97 coraz bliżej

Pięć firm zgłosiło się do zaprojektowania i budowy nowoczesnego, trzypiętrowego obiektu w miejscu dotychczasowej sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 97 przy ul. Prostej. W budynku znajdą się: duża sala sportowa, siłownia, sale treningowe i dydaktyczne, trybuny i winda. Nowy obiekt będzie połączony ze szkołą i w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wokół powstaną: nowy plac zabaw, będzie więcej zieleni i nowe oświetlenie. Czas realizacji: 28 miesięcy. Szacowany koszt: ok. 29 mln zł.

Trwa czyszczenie Arkad i przystanków

Usuwanie bohomazów dużo kosztuje miasto, czyli nas wszystkich. 300 tys. zł płacimy za czyszczenie Arkad przy Świdnickiej, 12 tys. zł za czyste latarnie, a umycie wiaty przystankowej to kilkaset zł.

– Przystanek to często pierwszy punkt kontaktu pasażera z komunikacją miejską, dlatego chcemy, by był czysty, zadbane i bezpieczny. Samo czyszczenie nie wystarczy. Dlatego apelujemy do mieszkańców: reagujcie, gdy widzicie akty wandalizmu – mówi Witold Woźny, prezes MPK Wrocław.

Akcja „Picasso 2.0” to nie tylko walka z wandalizmem – to także kompleksowe odświeżanie prze-

strzeni przystankowej. MPK wymienia też zniszczone deski ławek, elementy konstrukcyjne i szyby.

Dużą rolę w przeciwdziałaniu wandalizmowi odgrywa też Wrocławskie Centrum Integracji. Dzięki wykorzystaniu pracy społecznej osób skazanych od początku roku udało się usunąć prawie 1,8 tysiąca przypadków mowy nienawiści z ponad 560 lokalizacji i ponad 2,4 tysiąca nielegalnych graffiti.

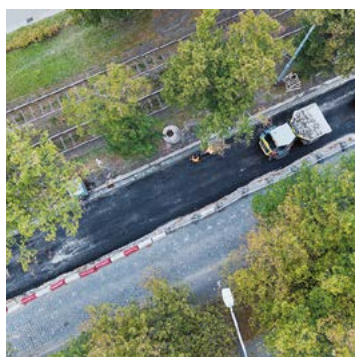
Remont Terrarium i nieużywanego pawilonu w zoo

ZOO Wrocław rozpoczęła modernizację Terrarium i przebudowę pawilonu „Klimat, Zwierzęta, Ludzie”. Co zostanie zrobione? Terrarium – gruntowny remont 140-letniego budynku, nowe instalacje, przebudowa instalacji, a w drugim etapie nowa aranżacja wybiegów i winda. „Klimat, Zwierzęta, Ludzie” – nieużywany pawilon zyska funkcję handlowo-edukacyjną ze sklepem, miejscem na warsztaty i toalety. Jedno z wyjść z zoo poprowadzi właśnie przez ten obiekt. W ostatnich latach powstały też nowa Lwiarnia, kładka nad wybiegiem niedźwiedzi, pawilon flamingów i odnowiona Ptaszarnia.

Betonowa patelnia zniknęła, jest skwer

Odcinek ul. Suchoj w pobliżu skrzyżowania z Borowską, który był wyłożony betonowymi i kamiennymi płytami, jest teraz miłą zieloną przestrzenią. Zarząd Zieleni Miejskiej posadził tam 3,5 tysiąca roślin, są też ławki, pergola i źródło z wodą pitną.

Na Powstańców Śl. remont na półmetku

Trwa wymiana kostki na asfaltobeton na ul. Powstańców Śląskich. Wykonawca przełożył ruch na nową nawierzchnię i rozpoczął 2. etap – remont prawych połówek jezdni na całym remontowanym odcinku pomiędzy Swobodną a Hallera.

Daszyńskiego 41 – kamienica jak nowa

Remont jeszcze trwa, ale już widać odrestaurowaną elewację budynku wspólnotowego przy Daszyńskiego 41. Kamienica z XIX w. jest pod opieką Prywatnego Zarządu Mieszkaniami, ale 11 z 21 mieszkań to lokale komunalne, więc miasto pokryła ponad połowę kosztów.

Na Drzewieckiego już w dwóch kierunkach

Ruch dwukierunkowy na ulicach: Bajana, Drzewieckiego, Dokerskiej, Gwareckiej i Poleskiej, remontowanych w ramach programu „Wrocław na Dobrej Drodze”, przywrócony. Trwają tam jeszcze prace porządkowe i uzupełnianie oznakowania poziomego.

Przebudowa Drobnera i Dubois – jest wykonawca

Wrocławskie Inwestycje podpisały umowę z wykonawcą na przebudowę skrzyżowania Dubois/Drobnera. Powstanie tu nowy, bezpieczny węzeł komunikacyjny. Prace przy inwestycji mają rozpocząć się w listopadzie. Potrwać 18 miesięcy. Koszt przebudowy to blisko 40 mln zł. Inwestycja dofinansowana jest ze środków Unii Europejskiej z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS).

Od 15.10 autobusy nie jeżdżą Koszarową

Kolejny etap prac związanych z przebudową ulicy Koszarowej wiąże się ze zmianami w komunikacji miejskiej w tym rejonie od 15 października. Przystanek Koszarowa (Szpital) nr słupka 23710 zostanie wyłączony z obsługi pasażerskiej dla wszystkich linii autobusowych. **Linie A, 116, 119 i 246** jeżdżą inną trasą – od pętli Sołtysowice jadą przez Redycką, Sołtysowicką, Przesmyckiego, Przybyszewskiego, Kasprowicza.

Utrudnienia w ruchu na mostach Jagiellońskich

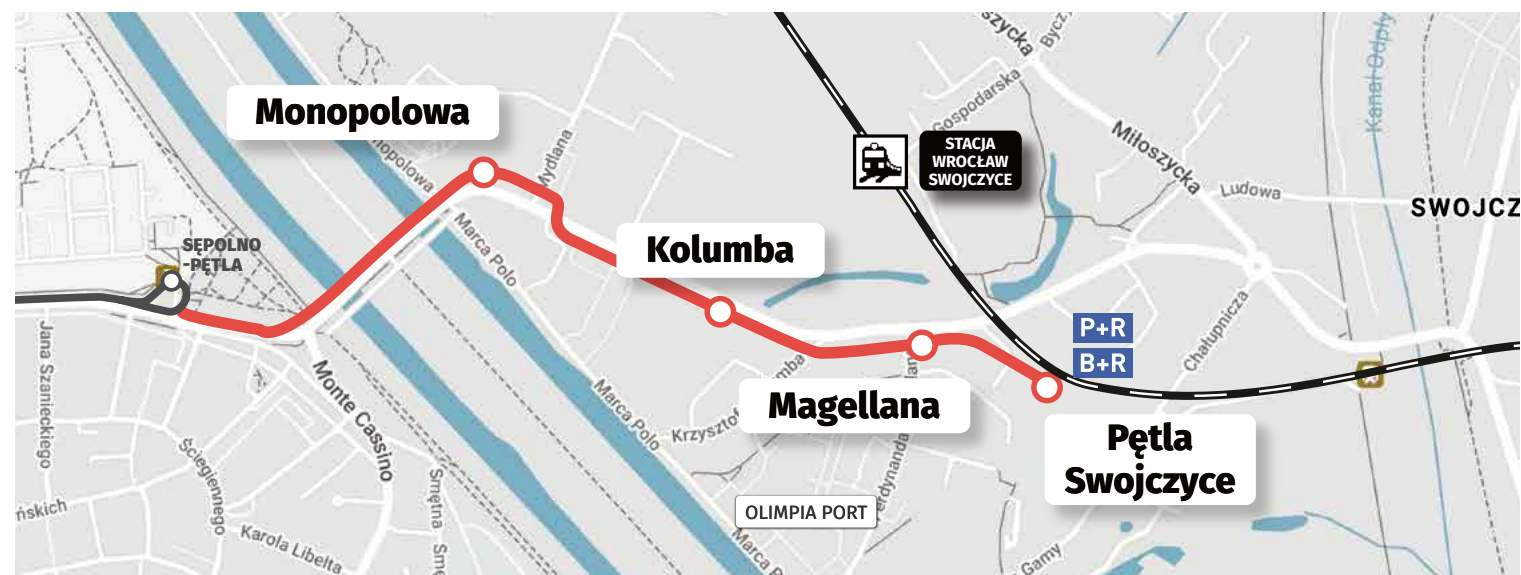
Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji rozpoczęło w środę 15.10 pilne prace naprawcze na mostach Jagiellońskich (al. Kochanowskiego, w kierunku wyjazdu z miasta). Chodzi o usunięcie awarii. Z tego powodu zamknięty jest prawy pas jezdni na odcinku 40 metrów. Jezdnia została zwężona do jednego, lewego pasa. Szacowany czas trwania robót to 4-7 dni – w zależności od warunków pogodowych, skomplikowania awarii i ewentualnych kolizji z innymi sieciami. To wszystko okaże się dopiero po wykonaniu rozkopu.

Autonomiczny mały busik na cmentarzu

Autonomiczny minibus zdał testy. Do 27.10 będzie woził pasażerów w godz. 8.30–15.30. Cmentarz Osobowicki to największa nekropolia we Wrocławiu. Teren liczy 53 ha. Aby ułatwić poruszanie się po cmentarzu, zwłaszcza osobom starszym, miasto zdecydowało, że przed uroczystością Wszystkich Świętych minibus bez kierowcy będzie bezpłatnie woził pasażerów. Trasa (ok. 2 km) zaczyna się i kończy przy bramie głównej. Pojazd zatrzymuje się przy krzyżu niedaleko wejścia od strony ul. Weroniki Kumko, przy kaplicy i w rejonie skrzyżowań między polami: ■ 82, 137, 93 i 94 ■ 103, 104, 109 i 110 ■ 101, 107, 114 i 115.

Tramwaj na Swojczyce o krok bliżej

Wojewoda dolnośląska Anna Żabska podpisała ważny dokument, bez którego budowa tramwaju na Swojczyce nie mogłaby ruszyć: to ZRID, czyli zezwolenie na realizację inwestycji drogowej. Szacowany koszt tej inwestycji 140 mln zł, a ukończenie – 2027.

Bartosz Chochółowski

– Dziś podpisałam decyzję, która zezwala na realizację inwestycji drogowej. Zespół Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego dołożył wszelkich starań, aby proces administracyjny przebiegł sprawnie i szybko – mówiła 6 października wojewoda Anna Żabska, przekazując prezydentowi Jackowi Sutrykowi zezwolenie na realizację inwestycji drogowej.

Prezydent Wrocławia Jacek Sutryk zapowiedział, że za 24 miesiące inwestycja będzie gotowa. Powstanie dwukilometrowa trasa tramwajowa, na końcu której będzie zielona pętla, podobna do tej, która została

zrobiona na Nowym Dworze. Budowę podjęła się wrocławska firma Pro-Tra Building. Inwestycja będzie kosztowała niemal 140 mln zł.

Trasa tramwaju na Swojczyce zaczyna się będzie od pętli Sępólno. Zostanie ona gruntownie przebudowana. Będzie z niej wyjazd dla tramwajów i autobusów w kierunku mostów Chrobrego.

Ten punkt jednak zostanie wykonany na końcu. – Zależy nam, aby w tym rejonie miasta jak najdłużej utrzymać komunikację – wyjaśnia Andrzej Biegus z Wrocławskich Inwestycji, kierownik projektu. – Na każdym etapie prac będziemy sta-

rać się minimalizować uciążliwości dla mieszkańców, kierowców i pasażerów, ale przy tak wielkiej i złożonej inwestycji to nieuniknione.

Andrzej Biegus wyjaśnia, że przedsięwzięcie rozpocznie się od prac podziemnych i przebudowy sieci. Następnie powstaną jezdnie, chodniki i drogi rowerowe. Przy trasie zostanie posadzonych 380 drzew oraz tysiące krzewów.

Jeśli chodzi o tramwaj, to powstanie krótki odcinek torów między pętlą „Sępólno” a istniejącymi torami na mostach Chrobrego. Dalej od mostów torowisko pobiegnie przy ulicy Swojczyckiej.

– Żeby tramwaj mógł pojechać na Swojczyce, wybudowana zostanie nowa stacja prostownikowa i kilometry sieci trakcyjnej i jej zasilanie – dodaje Piotr Paś, prezes Wrocławskich Inwestycji.

Na wysokości Bazaltowej toru skręca w kierunku cmentarza parafii św. Jacka i ulicy Chałupniczej, gdzie powstanie pętla z parkingiem P+R, który ma pomieścić 166 aut. W ramach inwestycji przebudowane zostaną jezdnie ulic Mickiewicza i Swojczyckiej, wloty ulic: Mydlanej, Kolumba i Magellana, wybudowana zostanie droga łącząca ulice Marca Polo ze Swojczycką.

Autobus linii 71 wozi do Środy Śląskiej

Nowe połączenie autobusowe Środa Śląska – Wrocław to inicjatywa gminy Środa Śląska. Autobus kursuje cztery razy dziennie do Wrocławia i z powrotem. Trasa przebiega przez: Komorniki – Juszczyń – Źródła – Błonie – Wróblowice – Krępiec.

Autobus linii 71 kursuje ze Środy Śląskiej do Wrocławia i z powrotem

Tomasz Wysocki

Połączenie obsługuje Średzka Komunikacja Publiczna. Autobus linii 71 kursuje ze Środy Śląskiej (z Dworca A przy ul. Legnickiej) do Wrocławia (w okolicy szpitala Marciniaka przy ul. Fieldorfa). Trasa obejmuje przystanki: Środa Śląska – Komorniki – Juszczyń – Źródła – Błonie – Wróblowice – Krępiec – Wrocław (Leśnica, Kosmonautów, Fieldorfa).

„Uruchomienie połączeń autobusowych do Wrocławia to ważny krok w rozwoju komunikacji publicznej w Gminie Środa Śląska, który ułatwia codzienne dojazdy do Wrocławia i poprawia dostęp-

ność transportu dla mieszkańców. Na początku uruchomione zostały cztery kursy dziennie i w zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców tą trasą, liczba kursów będzie stopniowo zwiększana” – czytamy w komunikacie Gminy Środa Śląska.

Godziny odjazdów ze Środy Śląskiej (Legnicka/Dworzec A): 4.45, 6, 13.50, 15.20 oraz z Wrocławia (Fieldorfa/Szpital): 5.25, 7.10, 14.45, 16.25. Ceny biletów: ■ Środa Śląska – Wrocław: 10 zł normalny i 5 zł ulgowy ■ Komorniki – Wrocław: 5 zł i 2,50 zł ■ Juszczyń – Wrocław: 4 zł i 2 zł ■ Źródła / Błonie / Wróblowice / Krępiec – Wrocław: 3 zł.

Czy Wrocław jest siedliskiem dzikich zwierząt?

Jak najbardziej! – Część miast została założona na obszarach o wysokiej wartości przyrodniczej. To sprawia, że obecnie obserwujemy proces rekolonizacji tych terenów przez faunę, wcześniej z nich wypartą – wyjaśnia prof. dr hab. inż. Marcin Kadej, biolog-zoolog z Uniwersytetu Wrocławskiego, w rozmowie z Maciejem Sasem.

To, że wielkie miasta stają się ostoją wielu dzikich gatunków jest nie lada paradoksem – w końcu to ostoja cywilizacji wypierała zwierzęta z ludzkich skupisk.

Tak, w ostatnich latach coraz częściej mówi się, że miasta (w tym Wrocław) stają się swoistymi „hotspotami” bioróżnorodności. To zaskakujące, biorąc pod uwagę, że przez wieki rozwój cywilizacji wiązał się raczej z wypieraniem dzikiej przyrody. Tymczasem dziś obserwujemy odwrotny trend. Za tym zjawiskiem stoi kilka kluczowych czynników. Większa różnorodność siedlisk – co sprzyja zasiedlaniu przez wiele gatunków, które nie znajdują już miejsca w monotonnych krajobrazach rolniczych. Brak intensywnej chemizacji – w miastach nie stosuje się na dużą skalę środków ochrony roślin. Dostępność pokarmu i wody – miasta oferują wiele źródeł pożywienia, zarówno naturalnych (np. owoce, nasiona), jak i antropogenicznych (np. resztki jedzenia, karmniki), a woda dostępna jest w fontannach czy nawet kałużach. Mikroklimat miejski – miasta są cieplejsze niż otaczające je tereny. Mniejsza presja drapieżników i łowiectwa.

Które rejon Wrocławia można uznać za przyjazne zwierzętom?

Wbrew pozorom niemal każdy obszar miasta może być przyjazny dla zwierząt – wszystko zależy od zdolności danego gatunku do adaptacji i przełamywania tzw. barier strachu przed człowiekiem. Gatunki, które potrafią funkcjonować w silnie przekształconym środowisku, często znajdują w miastach dogodne warunki do życia.

Generalnie za najbardziej przyjazne zwierzętom uznaje się te rejon, w których zachowana jest zieleń – zarówno ta planowana, jak i spontaniczna. Badania prowadzone na terenach zdegradowanych, np. poprzemysłowych wykazały obecność wielu gatunków, w tym chronionych i zagrożonych wyginięciem. Takie miejsca okre-

Kozioróg dębosz mieszka we Wrocławiu np. w starych ściętych pniach w okolicy CH Magnolia przy ul. Legnickiej

prof. Marcin Kadej

śla się mianem IV Przyrody – to obszary, gdzie przyroda „wraca” samodzielnie, bez ingerencji człowieka, tworząc często cenne siedliska. We Wrocławiu szczególnie przyjazne zwierzętom są doliny rzeczne. Dolina Odry i jej dopływy – z mozaiką łąk, trzcinowisk, starorzeczy i zadrzewień nadrzecznych, które są ostoją dla ptaków wodnych, płazów i owadów. To też np. Las Osobowicki lub Las Rędziński, parki z zachowanym starodrzewem czy rodzinne ogrody działkowe. Szczególnie cenne przyrodniczo – a co za tym idzie, przyjazne wielu gatunkom – są obszary Natura 2000, których na terenie gminy Wrocław mamy aż sześć. Są to: Las Pilczycki, Dolina Widawy, Grądy w Dolinie Odry, Grądy Odrzańskie, Łęgi nad Bystrzycą” i Kumaki Dobrej. Podobnie wysoką wartość przyrodniczą mają tereny wodonośne Wrocławia.

Czego zwierzęta potrzebują? Jak sami możemy o to zadbać?

Zwierzęta, by mogły funkcjonować w przestrzeni miejskiej, potrzebują przede wszystkim przestrzeni umożliwiającej swobodne przemieszczanie się; dostępu do

pokarmu – najlepiej naturalnego, sezonowego; czystej wody – do picia, kąpieli, rozrodu; miejsc schronienia – dziupli, gęstych krzewów, stert liści, martwego drewna. Oto kilka prostych, ale skutecznych działań. Dbajmy o zieleń – zarówno niską (trawniki, łąki kwietne), jak i wysoką (drzewa, zwłaszcza stare). Chrońmy nawet niewielkie enklawy przyrody – nie- użytki, zarośla, oczka czy ciek wodne mogą być cennym siedliskiem. Unikajmy tworzenia barier i pułapek – np. wysokich krawężników, ogrodzeń bez prześwitów, niezabezpieczonych studzienek. Zabezpieczajmy szklane powierzchnie – duże, przezroczyste fasady budynków są śmiertelnym zagrożeniem dla ptaków. Wystarczy nanieść na nie wzory widoczne dla ptasiego oka. Stosujmy przyjazne oświetlenie nocne – ograniczajmy światło niebieskie i kierujmy je w dół, by nie zaburzać rytmu dobowego zwierząt. Nie dokarmiajmy zwierząt przetworzoną żywnością – szczególnie szkodliwe są resztki pieczywa, zwłaszcza spleśniałego.

Twórzmy mikrohabitaty – sterty gałęzi, kamieni czy kompostowniki, które mogą stać się domem dla wielu organizmów.

Mówiąc o zwierzętach, myślimy zwykle o tych znacznych rozmiarów – ssakach, ptakach, gadach, płazach. Ale gros zwierzęcego świata to owady – czy one też wolą miasta?

Miasta przyszłości mogą być nie tylko miejscem życia ludzi, ale też schronieniem dla wielu gatunków, ale tylko gdy odejdą od tzw. betonozy.

Za tą niechęcią często stoi entomofobia – głęboko zakorzeniony lęk przed owadami. To właśnie ten strach sprawia, że tak trudno przekonać społeczeństwo do ich ochrony, mimo że owady są absolutnie niezbędne dla naszego dobrostanu. Dlaczego są tak ważne? Ich rola wykracza daleko poza zapylanie roślin. Spulchniają i napowietrzają glebę; rozkładają martwą materię organiczną; regulują populacje innych organizmów, w tym szkodników, oraz uczestniczą w rozsiewaniu nasion; stanowią istotne ogniwo łańcucha pokarmowego.

We Wrocławiu owady saproksylne, czyli związane z martwym

drewnem, znajdują dogodne warunki w parkach i lasach komunalnych. Przykładem są: żadzechnia fioletowa i czarnoroga, pachnica próchniczka i kozioróg dębosz – chronione gatunki zamieszkujące stare drzewa, modraszki nausitous i telejus – motyle związane z krwiścią-giem lekarskim, rosnącym na międzywalu Odry. Dlatego tak ważne jest, byśmy zmienili nasze podejście do owadów – z lęku na szacunek. Obserwujmy, nie eliminujmy.

Czy w przyszłości miasta staną się bezpieczną oazą dla innych gatunków?

Miasta przyszłości mogą być nie tylko miejscem życia ludzi, ale też schronieniem dla wielu gatunków, które nie znajdują już miejsca w intensywnie użytkowanym krajobrazie rolnym. Ale tylko wtedy, gdy odejdą od tzw. betonozy i zaczną świadomie tworzyć przestrzenie przyjazne naturze. To oznacza zachowanie i rozwijanie zieleni miejskiej, ochronę siedlisk – także tych niepozornych, jak: starorzeczka, zbiorniki wodne, nieużytki czy zadrzewienia, tworzenie korytarzy ekologicznych, ograniczanie sztucznego oświetlenia i barier dla zwierząt, oraz włączanie przyrody w planowanie urbanistyczne.

Wielkie emocje na Partynicach. Crystal Cup już w niedzielę!

Plan gonitw – 19 października

1. Crystal Cup
Międzynarodowa gonitwa z przeszkodami dla 5-letnich i starszych koni (5500 m)

2. Nagroda Masinięgo
Międzynarodowa gonitwa z przeszkodami dla 5-letnich i starszych koni (3400 m)

3. Nagroda Marszałka Woje-wódtwa Dolnośląskiego
Międzynarodowa gonitwa z przeszkodami dla 4- i 5-letnich koni (4000 m)

4. Fegentri World Championship
Międzynarodowa gonitwa z płotami dla 4-letnich i starszych koni, dosiadanym wyłącznie przez jeźdźców amatorów (3200 m)

5. Nagroda Przewodniczącego Sejmiku Dolnośląskiego
Międzynarodowa gonitwa z płotami dla 3-letnich koni (3000 m)

6. Gonitwa handikapowa III grupy dla 3-letnich i starszych koni (1600 m)

7. Gonitwa dla 3-letnich i starszych koni IV grupy (1907 m)

8. Gonitwa dla 2-letnich koni II grupy (1400 m).

Atrakeje dla całej rodziny

- Working Equitation z Anną Skrzypek
- Horse Agility z Karoliną Mazurkiewicz i kucykowym teamem
- Woltyżerka w wykonaniu Vault.on Partynice
- Zawody Hobby Horse
- Przejażdżki na kucykach
- Wyścigi konne w goglach VR
- Zwiedzanie stajni z instruktorem (bilety).

Niedziela 19.10 godz. 11
Wrocławski Tor Wyścigów Konnych – Partynice
Wstęp wolny!

Więcej informacji:
torpartynice.pl

Bankiet i wodę konie będą pokonywać tylko podczas międzynarodowych zawodów największej rangi, jakie możemy oglądać na Partynicach, czyli Crystal Cup. To najdłuższa gonitwa sezonu, przyciągająca najlepszych jeźdźców i konie z całej Europy. Jest częścią prestiżowego europejskiego cyklu. To trzeba zobaczyć!

■ Agata Grzelińska

W niedzielę 19 października Wrocławski Tor Wyścigów Konnych – Partynice stanie się centrum wyścigowych emocji w Europie. Tego dnia rozegrany zostanie Crystal Cup – międzynarodowy wyścig z przeszkodami, będący częścią prestiżowego cyklu Crystal Cup European Cross Country Challenge.

To najdłuższa i najbardziej wymagająca gonitwa sezonu – dystans wynosi 5500 metrów pełnych emocji, wyzwali i pasji. Na torze zobaczymy najlepszych jeźdźców i konie z całej Europy rywalizujących o puchar Crystal Cup i wysoką pulę nagród – 172 tys. zł.

Wielkie wyzwanie z przeszkodami

Gonitwa o Puchar Crystal Cup to najdłuższy i najbardziej widowiskowy wyścig sezonu na Partynicach – prawdziwy test wytrzymałości,

techniki i odwagi zarówno dla koni, jak i jeźdźców. – Na dystansie 5500 metrów uczestnicy zmierzają z aż 27 przeszkodami, zaprojektowanymi tak, by dostarczyć emocji zarówno zawodnikom, jak i publiczności – zapowiada Piotr Makarewicz z Wrocławskiego Toru Wyścigów Konnych Partynice. – Wśród nich znajdują się najbardziej charakterystyczne elementy partynickiego toru przeszkodowego: woda, bankiet i skok trybunowy.

Przeszkoda „woda” to niemal 30-metrowy odcinek wodny, przez który konie muszą przegalopować w pełnym tempie. Mimo że głębokość nie przekracza 30 cm, pokonanie jej wymaga niezwyklej precyzji, równowagi i odwagi od konia i od jeźdźcy. Woda na Partynicach uchodzi za jedno z najbardziej widowiskowych miejsc całej trasy.

Bankiet z kolei to prawdziwy sprawdzian umiejętności i zaufania między jeźdźcą a koniem. Ta

Skok przez żywopłot z rowem, jedną z przeszkód m.in. gonitwy Crystal Cup, rok 2024

AGATA WŁADZICKA, TOMASZ HOŁOJCZAK

Wrocławski duet na Crystal Cup

Emocje podczas niedzielnej rywalizacji będą tym większe, że w międzynarodowym gronie o Kryształowy Puchar rywalizować będzie duet z Wrocławia. Jadmir – jedyny polski koń tej gonitwy, sześciolatek, który pokazał ogromne serce podczas Wielkiej Wrocławskiej, i jego trener i jeździec w jednej osobie Paweł Pałczyński.

Co jest ważniejsze – umiejętności jeźdźcy czy więź z koniem?

Więzi na wyścigach między koniem a dżokejem zwykle nie ma. Jeźdźcy zazwyczaj dosiadają koni podczas gonitw, ale mimo to muszą się zgrać. Emocjonalnie do tych zwierząt najmocniej są przywiązane osoby dosiadające je na treningach, często spędzające z nimi więcej czasu niż z własną rodziną. Nasz przypadek jest nietypowy, bo pracujemy z Jadmirem i na treningu, i na wyścigach. Wracając do pytania: najważniejszy jest koń. To on jest głównym sportowcem. To on tworzy dżokeja i trenera. Dobry jeździec koniowi może pomóc, ale – jak mówimy – na plecy go nie weźmie. W wyścigach przeszkodowych, takich jak Crystal Cup, bardzo ważne jest, aby tak przeprowadzić konia, by jak najlepiej wykorzystać

jego potencjał i predyspozycję, wybrać optymalny tor jazdy, wybrać takie miejsce w peletonie, żeby on się nie męczył i by skakanie przychodziło mu naturalnie. Musi zachować jak najwięcej energii na finisz, bo wyścigów przeszkodowych nie wygrywają te konie, które są najszybsze, tylko ten, który jest w stanie być pierwszym na mecie.

Jadmir ma 6 lat, w jakim punkcie swojej sportowej kariery jest?

Konie wyścigowe startujące w wyścigach płaskich w wieku 6 lat praktycznie kończą karierę. U koni przeszkodowych, takich jak Jadmir, to jest cały czas początek kariery. Konie przeszkodowe w Polsce zaczynają się ścigać w wieku 4 lat. Bior udział w wyścigach do około 10 lat, ale są takie konie, które wygrywają jeszcze w wieku 14 lat. Jadmir wciąż zbiera doświadczenia. One są mu potrzebne, żeby czuł się pewnie. W wyścigu jeździec nie jest w stanie dokładnie wyliczyć, w jaki sposób koń ma skakać. Kluczowe tu są odwaga i pewność siebie. Wykonuje skoki przy prędkości ok. 50 km/h i w przeciwieństwie do parkouru, które się ogląda w telewizji, skacze nie nad przeszkodą, ale przez przeszkodę. A te są oczywiście

bezpieczne, ale jednak białe części są twarde, ale wykonane ze specjalnego atestowanego plastiku niepowodującego obrażeń. Koń ma skoczyć minimalnie nad tą białą częścią i przebić się przez żywopłot, nie tracąc przy tym tempa.

A więc to „zahaczanie” o żywopłot jest celowe? Dokładnie o to chodzi. My to nazywamy czesaniem przeszkody. Górowanie nad żywopłotem pięknie wygląda, ale w tym momencie wyścigu koń dużo traci na samym skoku i lądowaniu. Ten moment go dużo kosztuje, a musi się jak najszybciej pozbierać i dołączyć do stawki. Wygrywa ten, kto pierwszy będzie na mecie.

Kto może być jeźdźcą?

Przede wszystkim trzeba być sprawnym fizycznie. Ta praca wymaga wiele. Zaczynamy przed wschodem słońca praktycznie przez cały rok, bo dostosowujemy się do rytmu koni. Trzeba mieć też odwagę, bo jednak musimy zaufać zwierzęciu i oddać mu trochę prowadzenia. Kolejna cecha, która pomaga, to cierpliwość. Nauczenie się pracy z koniem wymaga czasu. A w początkowej fazie wyścigu musimy być niezwykle gentle, ułożyć

się, nie przeszkadzać, aby zachować swoją i konia energię na decydującą fazę gonitwy, w której już trzeba od zwierzęcia wymagać dużego wysiłku. Dżokej ma pokazać maksimum możliwości konia. Do tego konieczna jest odwaga i zaufanie do zwierzęcia.

O zaufanie łatwiej, gdy się pracuje z koniem cały czas, ale gdy trzeba osiągnąć konia, którego się nie trenowało osobiście, to skąd wziąć to zaufanie?

Wtedy się bazuje na zaufaniu do ludzi, którzy pracują z tym zwierzęciem. Przed wyścigiem trener, który konia przygotowuje, opowiada o nim, czego się może spodziewać, na co powinienem zwrócić uwagę w wyścigu. I w drugą stronę: dla trenera, zwłaszcza pracującego z młodym koniem, bardzo ważna jest informacja zwrotna o tym, jak zwierzę się zachowywało w czasie gonitwy. Są konie,

specjalnie przygotowana przeszkoda ma 15 m długości, a jej środkowa część wznosi się o 80 cm od poziomu wskoku i zeskoku, tworząc naturalny nasyp. – To wymaga od konia nie tylko siły, ale i doskonałej koordynacji – musi wspiąć się na wzniesienie, utrzymać równowagę, a następnie bezpiecznie zeskokczyć na drugą stronę – wyjaśnia Piotr Makarewicz z Wrocławskiego Toru Wyścigów Konnych Partynice. – Bankiet, podobnie jak woda, zostały zbudowane specjalnie na potrzeby Crystal Cup i są jednymi z symboli partynickich wyścigów przeszkodowych.

Cykl Crystal Cup European Cross Country Challenge obejmuje 10 prestiżowych torów w Europie i trwa od lutego do grudnia, przyciągając czołówek koni przeszkodowych i dżokejów z całego świata. Wrocławskie Partynice są jednym z jego wyjątkowych gospodarzy – obok takich torów, jak: Cheltenham, Merano czy Waregem.

Trochę historii

Historia Wrocławskiego Toru Wyścigów Konnych Partynice zaczęła się w 1907

roku, kiedy otwarto obiekt zaprojektowany przez architekta z Hamburga R. Jurgensa. Przed I wojną światową i w okresie międzywojennym wyścigi cieszyły się bardzo dużą popularnością.

Tor nie doznał uszczerbku podczas II wojny światowej. Pierwszą gonitwę w nowej rzeczywistości wrocławianie obejrżeli w 1952 roku. Dwa lata później zadebiutował na nim Mieczysław Mełnicki (1938–2018), najlepszy dżokej w historii polskich wyścigów (1663 zwycięstwa na koncie).

Tor od dawna jest miejscem dużych wydarzeń historycznych. W 1969 roku był tu Mityng Krajów Demokracji Ludowej: Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Polski, Węgier i ZSRR. Padł wtedy nieoficjalny rekord frekwencji – blisko 20 tys. widzów. To było dużo, ale 21.06.1983 roku padł prawdziwy rekord: na Partynice dotarł milion osób, by wziąć udział w mszy św. odprawionej przez papieża Jana Pawła II.

Rok 2016 to data przystąpienia Wrocławia do Crystal Cup European Cross Country Challenge zrzeszającego 10 renomowanych europejskich torów przeszkodowych.

które na treningach się nie przemęczają, ale w wyścigu pokazują ogromne serce do walki. Wyścigi są też selekcją pod kątem dzielności wyścigowej. Konie chcą współzawodniczyć. Jeżeli tylko młodemu koniowi pokaże się, w jaki sposób to robić i o co nam chodzi, to on aż się rwie do współzawodnictwa. Naszym zadaniem jako trenerów jest pokazać i dawać pozytywne wzmocnienie. Im więcej czytam i oglądam, tym bardziej widzę, że praca z młodymi końmi jest bardzo zbliżona do trenowania młodych ludzi. Trzeba wyłapać moment, w którym koń pokazuje, do czego ma predyspozycję, talent i chęci.

Paweł Pałczyński i Jadmir

WYŚCIGOWE CIEKAWOSTKI

■ Średnia waga konia wyścigowego to 450 kg.

■ Serce konia waży ok. 4 kg, bije 40 razy na minutę, a w trakcie biegu nawet do 240 uderzeń na minutę.

■ Konie pełnej krwi angielskiej (tzw. folbluty) osiągają prędkość ponad 60 km/h, rekord wynosi 69,9 km/h.

■ „Foule” to krok konia w pełnym galopie. W trakcie jednego foule’a koń pokonuje 7–8 m.

■ Konie wyścigowe są bardzo wrażliwe, dlatego niektóre biegają w „okularach” ograniczających pole widzenia lub w nausznikach redukujących hałas.

■ Konie wyścigowe chętnie jedzą marchewki, jabłka, ogórki, banany i arbuzy.

■ Najlżejsze siodła ważą niewiele ponad 180 gramów.

■ Dla koni najbardziej widoczne kolory to biały i żółty, dlatego na takie kolory maluje się płoty i części przeszkód.

■ Konie pełnej krwi angielskiej mają ciekawe i skomplikowane imiona. Imię w tej rasie nie może się zbyt często powtórzyć. Na Partynicach już biegały: TwoTeaToRoomTwoTwo, Dawaj Moja Mała, Mała Inflacja, Goniąca Wiatr, El Pago Pago, I Will Do It, Razem Ty i Ja, Wieża Smoków.

■ Aby zostać dżokejem, jeździec musi wygrać w karierze minimum 100 gonitw.

■ Waga jeźdźcy w gonitwach płaskich: 48 – 63 kg, w skakanych: 60–75 kg.

■ Żeby ścigać się na koniach, trzeba mieć odwagę i dozę szaleństwa. Charaktery dżokejów i kierowców bolidów Formuły 1 są podobne.

■ Zawodowi dżokeje często poznają konia, na którym będą jechać, dopiero przed samą gonitwą. Mają kilka minut, by się z nim zgrać.

■ Najlepsi jeźdźcy jeżdżą nawet po 7–8 gonitw podczas jednego dnia wyścigowego.

Wrocław nie marnuje – międzypokoleniowy piknik

Życie w duchu idei less waste nie oznacza pasma wyrzeczeń i rezygnowania ze wszystkiego, co daje frajdę. Wręcz przeciwnie: to źródło kreatywności i zabawy dla całej rodziny. Uczestnicy Międzypokoleniowego Pikniku Ekologicznego „Wrocław nie marnuje” nie mają już co do tego wątpliwości. Zobaczcie sami.

MAREK KSIĘŻAREK (8)

Beata Turska

Miejska Farma wraz z Fundacją Polskie Dzieci pokazała, jak przygotowywać zdrowe, atrakcyjnie wyglądające posiłki (spaghetti z marchewki!) z lokalnych składników. Dorośli wzięli udział w warsztatach kiszenia warzyw

sezonowych Gospodarstwa Rolnego Sznajderów z Doliny Baryczy.

Podczas pikniku w Ogrodzie Staromiejskim 5.10 na stoiskach organizatorów i partnerów można było nauczyć się robić różne rzeczy własnymi rękami, np. drewniane zabawki, papier czerpany,

zakładki z nasionami, roślinne mandale, ozdoby z wizerunkami zwierząt na drewnie techniką decoupage. Można też było własnoręcznie poozdabiać bawełniane torby na zakupy, malować doniczki, robić ludziki z szyszek, poddać renowacji stare krzesło, a nawet przygotować własny

kompostownik do ogródka albo na balkon, a przy okazji przyrządzić się z bliska dżdżownicom.

W Ogrodzie Staromiejskim można było też: ■ oznakować rower i wyregulować w nim hamulce ■ sprawdzić, jak dobrze smakuje wrocławska kranówka ■ zatań-

czyć zumbę ■ zburzyć kopciucha ■ wziąć udział w warsztatach dla biegaczy i rowerzystów ■ wymienić się książkami i ubraniami.

Organizatorzy pikniku: Zielony Wrocław, Urząd Miejski Wrocławia, Fundacja Polskie Dzieci.org, Wroclaw.pl.

Klasy 1-3 w Akademii Młodego Ekologa

W roku 2024/25 Akademię Młodego Ekologa ukończyło 400 dzieci

Ochrona środowiska, zrównoważony rozwój i ekologia w praktyczny sposób – uczniowie z wrocławskich podstawówek znów rozpoczęli warsztaty, które przybliżają im tę tematykę.

Paulina Krawczyk

Wrocławska Akademia Małego Ekologa to cykl warsztatów ekologicznych dla 700 uczniów klas 1-3 w 17 szkołach podstawowych w naszym mieście. Ich celem jest kształtowanie postaw proekologicznych wśród dzieci oraz rozwijanie u nich odpowiedzialności za środowisko naturalne. Druga edycja projektu potrwa do końca czerwca 2026. Podobnie jak w pierwszej edycji dzieci uczęszczają na warsztaty do 7 partnerów:

- ZOO Wrocław (rola i potrzeby różnych gatunków zwierząt)
- Hydropolis (sekrety głębin oceanicznych)

- spółka Ekosystem od utrzymania czystości w mieście
- Uniwersytet Przyrodniczy
- Uniwersytet Wrocławski
- Lasy Państwowe (wycieczka do lasu – funkcjonowanie ekosystemu leśnego)
- Ogród botaniczny (gra terenowa na bazie nauki o bioróżnorodności i lokalnej florze).

– Nasza Akademia to nie tylko teoria. W semestrze jesienno-zimowym stawiamy na intensywne doświadczenia i odkrywanie – zapowiada Ewelina Lipińska z Wydziału Klimatu i Energii Departamentu Strategii i Zrównoważonego Rozwoju UMW.

**Pomniki
z historią
w korzeniach**

Malarz Franciszek Krawczyk uwielbia wierzbę płaczącą nad stawem w parku Południowym. Radny miejski z Leśnicy Robert Suligowski lubi majestatyczny dąb, który rośnie na łące w Lesie Mokrzeńskim w otoczeniu swej świty – robinii akacjowych. Biolog Małgorzata Rudy jako swojego botanicznego ulubieńca wskazuje Lolka – platana klonolistnego sprzed budynku XII LO przy pl. Orłąt Lwowskich, gdzie uczy. Beata Falkowska, mieszkanka Wielkiej Wyspy, przepada za stuletnimi dębami tworzącymi aleję wzdłuż ul. Olszewskiego. A Ty? Zgłoś swojego kandydata na pomnik przyrody: www.wro.news/ulubione-drzewa

Dom gotowy na wszystko: jak przetrwać 72 godz.

Czy jesteśmy w stanie poradzić sobie przez trzy doby bez prądu, bieżącej wody i dostępu do sklepów? Choć brzmi to jak scenariusz z filmu, takie sytuacje mogą się wydarzyć np. w czasie awarii sieci energetycznych. Dlatego warto wiedzieć, jak przygotować dom na trzy doby samodzielności.

Redakcja

72 godziny to czas, jakiego służby ratownicze mogą potrzebować, by dotrzeć z pomocą w sytuacjach kryzysowych. Trzy doby samowystarczalności dają bezpieczeństwo nam i naszym bliskim, a ratownikom pozwalają działać tam, gdzie wsparcie jest najbardziej potrzebne. – Kluczowe jest, by mieszkańcy potrafili samodzielnie przetrwać pierwsze godziny kryzysu: wiedzieli, co przygotować i jak działać, zanim dotrą służby – tłumaczy st. bryg. Krzysztof Gielsa, zastępca komendanta miejskiego Państwowej Straży Pożarnej.

Dlaczego to takie ważne?

Przygotowanie domu na 72 h nie oznacza życia w ciągłym lęku. To element odpowiedzialności i troski – zarówno o siebie, jak i o bliskich. Gotowość na sytuacje kryzysowe sprawia, że zamiast paniki mamy spokój i jasny plan działania, gdy coś się wydarzy.

Jak się przygotować?

Aby być przygotowanym na sytuacje awaryjne, stwórz listę kontrolną: Dom gotowy na 72 h. Zadbaj, by znalazły się na

Zaangażuj w tworzenie listy, a potem kompletowanie ekwipunku na 72 godziny samowystarczalności całą swoją rodzinę

niej wszystkie opisane poniżej rzeczy. Wydrukuj ją i powieś w ustalonym z rodziną miejscu.

Oto niezbędne punkty:

- Woda i żywność: minimum 3 litry wody na osobę na dobę, przechowywana w butelkach

lub kanistrach; żywność z długim terminem przydatności, niewymagająca gotowania – konserwy, suchary, batony energetyczne, kasze i makarony instant, suszone owoce, orzechy; produkty specjalne, np. żywność dla dzieci czy produkty dla alergików; karma dla zwierząt.

- Światło i energia: latarka (najlepiej czołówka, by mieć wolne ręce) z zapasem baterii; świece i zapalniczki; powerbanki i ładowarki – także solarne lub na dynamo.

- Telefon zapasowy lub karta SIM z innej sieci – na wypadek awarii naszego operatora.

- Apteczka i art. higieniczne: podstawowa apteczka – plastry, bandaże, środek dezynfekujący, leki przeciwbólowe i przeciwgorączkowe; leki przyjmowane na stałe – zapas na kilka dni; mydło, płyn antybakteryjny, chusteczki nawilżane, ręczniki papierowe, papier toaletowy, środki higieniczne dla kobiet, pieluchy i kosmetyki dla dzieci.

- Odzież i ogrzewanie: koce, śpiwory, folie NRC (termoizolacyjne); ciepła odzież „na cebulkę”, kurtki przeciwdeszczowe, wygodne buty.

- Dokumenty i pieniądze: kopie dokumentów (dowód osobisty, paszport, polisy, numery kont) w wodoodpornym etui; wydrukowana lista numerów alarmowych i kontaktowych;

gotówka w małych nominałach – na wypadek awarii terminali i bankomatów.

- Narzędzia i akcesoria: nóż, multitool, taśma klejąca, worki na śmieci; radio na baterie lub dynamo – do odbioru komunikatów służb; notatnik i długopis; gwizdek sygnalizacyjny; rękawiczki robocze i maseczki przeciwpyłowe – przydatne przy sprzątaniu szkód; papierowa mapa miasta i okolic z zaznaczonymi punktami ewakuacyjnymi.

Zapasy trzymaj w jednym ustalonym z rodziną miejscu. Zadbaj o to, by było je łatwo spakować w torbę ewakuacyjną. Cała rodzina powinna wiedzieć, jak ich używać. Regularnie sprawdzaj daty ważności i uzupełniaj zapasy.

5 DOMOWYCH ZASAD BEZPIECZEŃSTWA

- 1. Zrób listę** – spisz, co już masz, a co należy uzupełnić.
- 2. Trzymaj zapasy w jednym miejscu** – tak, by w razie potrzeby można było je szybko spakować (np. do torby ewakuacyjnej).
- 3. Oznacz kontakty alarmowe** – numery służb ratunkowych, lokalnych instytucji i sąsiadów.
- 4. Przćwicz sytuację kryzysową z rodziną** – każdy domownik powinien wiedzieć, gdzie znajdują się zapasy i jak z nich korzystać.
- 5. Dbaj o aktualność** – sprawdzaj daty ważności żywności, leków i baterii, wymieniaj je regularnie.

Harmonogram wywozu gabarytów 15-21.10.2025

Odpady wielkogabarytowe, czyli stare meble, dywany trzeba wyrzucać do specjalnych kontenerów. W najbliższym tygodniu staną na trzy dni pod adresami:

16.10.2025

Wałbrzyska 39

17.10.2025

ks. **Bonczyka** 10, Borowska 112, Braniborska 5, Broniewskiego 9, Budziszyńska 25a, 30, Bytomska 3, **Cerekwicka** 7, Chałupnicza 21, 54, Chełmska 12, Chudoby 18, Cyprijska 19, Czartoryskiego 30, **Dawida** 26, Dokerska 30, Drukarska 17, Działdowska 40, Działkowa 60, **Gajowicka** 119, Gliniana 99, Górnicza 11, al. gen. **Haller** 53a, 104, 147, 159, Henrykowska 2, **Inowrocławska** 48, Iwaskiewicz 1, **Jableczna** 26, Jemiołowa 26, Jerzmanowska 102, Joannitów 22, **Karmelkowa** 72, Katowicka 12, Kawalerzystów 33, Kiełczowska 47, Kłodzka 12, Kłokoczycka 164, Komandorska 53f, 169, Koreañska 1, Koszarowa 48, Kozia 1, Krakusa 4, Krucza 6, Kruszwicka 6, Krzycka 85, **Legnicka** 30, Lwowska 41, Łaska 7, **Macedońska** 15, Maślicka 8, Metalowców 29a, Mielecka 31, Mińska 44, Miodowa 116, Murarska 1, **Nikłowa** 2, Nowodworska 45b, **Obornicka** 86, 101, Odrodzenia Polski 14, Olszewskiego 133/135, Ołowiana 2-4, Orzechowa 53, Osobowicka 112d, Ostrowska 16, **Partynicka** 42, mjr. Piwnika-Ponurego 82, Poświęcka 6, Powstańców Śląskich 122, Pretficza 40a, Prochowicka 13, Przyjaźni 20, Pusta 22, **Radkowska** 2, Redycka 30, Rędzińska 20a, Rychła 5, **Samotworska** 10, Saperów 25, 57, Siemiradzkiego 17, Siostrzana 17, Skarbowców 112, Słonimskiego 20, Smardzowska 1, 13, Sołtysowicka 32, Stalowowolska 5, Starobielawska 1, Stolarska 40, Straussa 2, Strzegomska 7, Szczęśliwa 12, Świątnicka 13, **Tarnobrzaska** 1, Tuwima 2, Tymiankowa 7, Tyrmanda 5, **Ulanowskiego** 15, Uznamska 9, Uznańskiego 13, **Wałbrzyska** 7e, 17, Waniliowa 40, Wańkowicza 48, Wapienna 19, Wejherowska 55, Widna 15, Wieczorna 23, Wieczysta 87,

WSZYSTKIE OSIEDLA

Rozmawiali o przyszłości wrocławskich osiedli

Radni osiedlowi spotkali się na 2. Kongresie Rad Osiedli w Kinie Nowe Horyzonty. Dyskutowali ze sobą, a także z radnymi miejskimi, przedstawicielami Urzędu Miejskiego Wrocławia i spółek.

■ Nadia Szagda

Radni dyskutowali o przyszłości osiedli, wymieniali spostrzeżenia nt. działalności jednostek pomocniczych. Kongres rozpoczął się od panelu „Przyszłość Osiedli – rola, kompetencje, odpowiedzialność”.

– Wyobrażaliśmy sobie, jak będą się kształtowały osiedla w rozrastającym się Wrocławiu i jaką rolę odegrają wówczas ich zarządy – mówi Mateusz Miara, wiceprzewodniczący Zarządu Osiedla Leśnica. – Myślę, że trzeba podejść do reformy osiedlowej elastycznie, rozmawiać z RO i dostosować ją do indywidualnych potrzeb.

Podczas panelu „Transparentność i odpowiedzialność...” dysku-

Dłuższa relacja i więcej zdjęć z 2. Kongresu Rad Osiedli do zobaczenia na: www.wro.news/kongres-RO

wano o środkach finansowych, poświęcanych na osiedlowe inicjatywy. – Chciałbym zwiększenia kompetencji RO – stwierdził Patryk Ciechanowski-Mirek, radny osiedla Oporów. – My dziś możemy pewnie inicjatywy zaopiniować, a ta opinia przechodzi potem przez wiele rąk.

Gdybyśmy mogli sami podejmować decyzje, szybciej stawialibyśmy choćby place zabaw.

Ciekawy był panel dotyczący bezpieczeństwa w kontekście osiedli. Paneliści rozmawiali o roli liderów powodziowych i o możliwo-

ści utworzenia stanowisk liderów obrony cywilnej na osiedlach. Zażądała dyskusja dotyczyła różnych aspektów komunikacji i skupiła się na kwestiach szumu informacyjnego, fake newsów i fałszywych informacji, które produkują sami mieszkańcy Wrocławia.

PRZEDMIEŚCIE OŁAWSKIE

Podwórko Wszystkich Mieszkańców: etap nr 2

Lada dzień ruszy kolejny etap remontu podwórka pomiędzy ulicami: Komuny Paryskiej, Miernicza, Łukasiewicza i Prądyńskiego. Zmiany obejmą część wschodnią, bliżej ul. Prądyńskiego. Wykonawca rozpocznie prace od robót ziemnych i rozbiórkowych.

Wizualizacja 2. etapu zmian na Podwórku Wszystkich Mieszkańców

■ Agata Grzełińska

Na podwórku jest już część rekreacyjna z nowym boiskiem wielofunkcyjnym, urządzeniami do zabaw i trybuną, która stała się miejscem integracji sąsiedzkiej, posadzono też drzewa. Teraz rusza drugi etap remontu Podwórka im. Wszystkich Mieszkańców. Wykonawca rozpocznie prace od robót ziemnych i rozbiórkowych.

– Pracy jest niemało: niwelowanie terenu, przygotowywanie odwodnienia, zabezpieczenie istniejącej sieci ciepłowniczej, wykonanie elektryki potrzebnej do oświetlenia i okablowania monitoringu wizyjnego, a finalnie wykonanie różnych typów nawierzchni – wylicza Aleksandra Lipertowska z Zarządu Zasobu Komunalnego.

Powstanie droga pożarowa dla budynków przy ul. Łukasiewicza 15A i 15B, dojazd do garażów znajdujących się w centralnej części wnętrza, miejsca postojowe i plac manewrowy. Wiatę śmietnikową zastąpią pojemniki systemowe naziemne. – W głębi podwórka w sąsiedztwie budynku Łukasiewicza 15B planowany jest plac zabaw. Oprócz urządzenia rekreacyjnego ze zjeżdżalnią pojawią się trzy huśtawki i dwa bujaki. Bliżej ul. Prądyńskiego powstanie drewniany taras ze stołem do pin-ponga – zapowiada Aleksandra Lipertowska. Będą drewniane ławy, ławki z oparciem, kosze parkowe i nowe nasadzenia, w tym pięć drzew, trawniki i rabaty.

Koszt remontu to 3,1 mln zł. Prace mają potrwać do lipca 2026 r.

GAJOWICE

CAL na Kruczej – nie tylko przytulne miejsce

W sercu osiedla działa już nowe Centrum Aktywności Lokalnej – wyjątkowe miejsce spotkań, integracji i wspólnych działań mieszkańców. Lokal przy ul. Kruczej 110–112 to sąsiedzka przestrzeń.

Nowe centrum prowadzi Fundacja KRUCZA.ORG. Do dyspozycji mieszkańców są dwie sale warsztatowe, przytulna strefa sąsiedzka z aneksem kuchennym. Lokal ma podjazd dla wózków i wejście bez barier. – CAL na Gajowicach to przestrzeń otwarta, do której można wejść, napić się herbaty, spotkać sąsiada, wymyślić coś wspólnie i razem to zrealizować. Te 130 metrów kwadratowych zbudowane

jest z rozmów, współpracy i troski o wspólne dobro. Przyjdźcie, zobaczcie, porozmawiajcie – zachęca Magdalena Wdowiak-Urbańczyk z wydziału partycypacji społecznej UMW. A Anna Bajor-Traczyńska, Fundacja Krucza.org. zapewnia: – CAL będzie rósł razem z lokalną społecznością, zgodnie z jej potrzebami i pomysłami. Tu liczyć się będzie współpraca i wspólne działanie. Zapraszamy wszystkich.

GRZEGORZ RAJTER

17.10.2025

Wielka 26, Więckowskiego 15, Wittiga 5, Worcella 13, **Zachodnia** 17, Zagony 79, Zarembowicza 18, Zatorska 45, Zaziębie 5, Zegadłowicza 43, Zielonogórska 2, Złotnicka 4, Żelazna 37, 49, Żwirki i Wigury 14

Babiego Lata 4, Bacciarrellego 73, Bolesława Krzywoustego 334, Bolesławiecka 1, Borowska 90, 112, Brylantowa 1, Buforowa 16, **Chwałkowska** 4, Cieślukowskiego 17, Czajkowskiego 11, **Dębickiego** 11, Długa 18, Drabika 18, Dworcowa 6, **Gajowicka** 159, Gorlicka 18, 72, Graniczna 2be, Grudziądzka 81, **Hubska** 35, 60, **Ignuta** 101, Inżynierska 20, 53, św. **Jerzego** 21, Jugosłowiańska 93, **Kamieńskiego** 10, Kasztelańska 7, Katowicka 25, Kielecka 66, Klecińska 124, Kleczkowska 23–25, Kłokoczycka 202, Kmicica 1, Kolisty 2, Kołobrzaska 23, Komandorska 76, Komuny Pańskiej 30, Koszarowa 64, Kozanowska 107, Kozia 29a, al. Kromera 1, Krośnieńska 12, Krucza 25, Krynicka 42, ks. Klimasa 35, Kunickiego 33, Kurpiów 3, **Legnicka** 112, al. Lipowa 7, Litewska 2, 6, Łęczycka 3, Łódzka 40, **Majerankowa** 35, Manganowa 4, Marszowicka 1, Mickiewicza 49, Mińska 48, Młynarska 1, Mulicka 7, **Nenciego** 181, Nowodworska 8, Nyska 70, **Obornicka** 37, Oficerska 6, Okólna 21, Ołtaszyńska 84, Orla 17, Orzechowa 32, Osiniecka 52a, **Popowicka** 104, al. Pracy 27, gen. Prądzyńskiego 20a, Przejazdowa 10, Przestrzenna 1, Przybyszewskiego 76, Pusteczka 62, pasaż **Radinga** 6, Reszelska 2, **Samborska** 25, Sąsiedzka 19, Sernicka 16, 38, Sierakowskiego 67, Skwierzyńska 30, Spiżowa 24, Stabłowicka 118c, Stalowa 75, Strączkowska 17, Strzegomska 230, 296, Szałwiowa 31, Śliczna 24, al. Śliwowa 6, Ślusarska 19a, Średzka 22, Świeradowska 49, Świstackiego 17, **Tczewska** 59, Tenisowa 34, gen. Traugutta 121, Trawowa 17, Trójkątna 16, **Uznamska** 8, **Waldiego** 37, **Wagnera** 7a, Wąbrzyska 3c, 48, Wąsowicza 5, Widna 5, Więckowskiego 20, Wilczkowska 1, Wolska 4, **Zatorska** 61, Zielińskiego 59, Zielna 20, 28, Ziemniaczana 2, Złotnicka 16, Zwycięska 20, Żernicka 100, 262, Żwirowa 71

BOREK

Jest moc i dobra zabawa w Wesołym Miasteczku

TOMASZ HOŁOFO

Do niedzieli 19 października można przejechać się 40-metrowymi karuzelami, poszaleć na rollercoasterze, podziwiać panoramę Wrocławia z koła młyńskiego, skorzystać z autodromu.

Organizatorzy proszą o korzystanie z wyznaczonych ścieżek i przejść dla pieszych i zachowanie szczególnej ostrożności na parkingu. Wesołe miasteczko czynne jest od poniedziałku do niedzieli w godz. 12–21.

Ceny biletów:

- 20 zł – Rollercoaster Dragon, Latające Słonie Dumbo,

Karuzela Bajkowa, Trampoliny Euro-Bungy (5 min), Miami Surf

- 25 zł – Autodrom – jedno auto, Koło Młyńskie
- 50 zł – Karuzela Summer Looper
- 60 zł – Joker Booster.

Bilety na atrakcje można kupić, lub odebrać w Borek Bonus Club.

PSIE POLE-ZAWIDAWIE

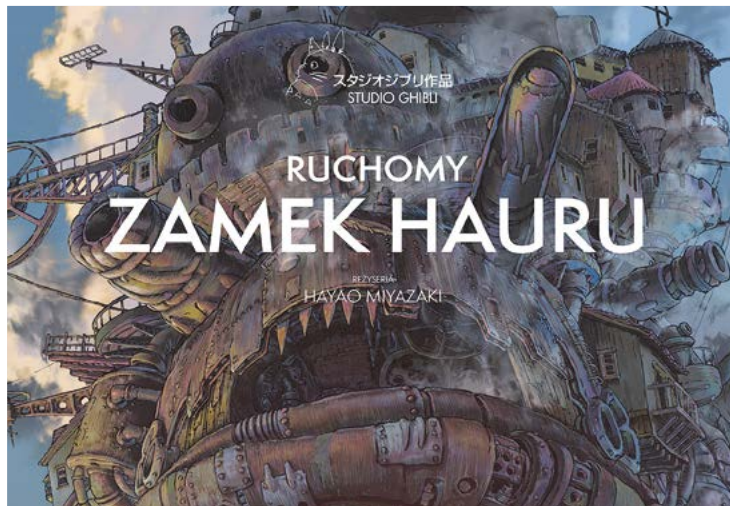
CAL Zakrzów zaprasza na Noc Bibliotek 17.10

Znacie Zakrzowską Bibliotecznię Społeczną, która działa w Centrum Aktywności Lokalnej przy ul. Wilanowskiej 29a? To tam w piątek 17.10 z okazji 11. Nocy Bibliotek będą dwa pokazy filmowe.

CAL Zakrzów zaprasza na dwa pokazy filmowe. Okazja jest specjalna – Zakrzowska Biblioteka Społeczna bierze udział w ogólnopolskiej Nocy Bibliotek.

O godz. 15 dzieci (z opiekunami) zobaczą film z serii „Biuro Detektywistyczne Lassego i Mai”. Tym razem młodzi detektywi będą starali się złapać Rabusia z pociągu.

A o godz. 18 można będzie porozmawiać chwilę o książkach, a następnie zobaczyć animację „Ruchomy Zamek Hauru”, ekranizację książki Diany Wynne Jones. To opowieść o Sophie, którą czarownica zamienia w staruszkę. Dziewczyna wyrusza w niezwykłą podróż, by odzyskać swoje ciało. Film przeznaczony jest dla dzieci 12+. Udział w wydarzeniu jest bezpłatny.

MATERIAŁ ORGANIZATORA

Dla pana Zbigniewa 9 dekad to żadna przeszkoda

Wrocławianin Zbigniew Iwanicki nie wyobraża sobie życia bez sportu. Codziennie biega po 5 km i taki sam dystans pokonuje, maszerując z kijkami. Zimą bieganie zamienia na pływanie w aquaparku. Regularnie startuje w zawodach. Nie byłoby w tym może nic szczególnego, gdyby nie wiek pana Zbigniewa, który niedawno skończył... 89 lat.

Agata Grzebińska

Dziarski, szczupły i wyprostowany jak struna senior z kijkami do nordic walking, w dresie i z plecakiem, na pierwszy rzut oka wygląda na jakieś 70+. Na drugie piętro w kamienicy, gdzie mieści się redakcja, niemal wbiega, i to bez zadyszki. „Nieźła forma!” – myślę i pytam, od kiedy mój rozmówca trenuje, bo już sam strój i kijki zdradzają, że sport to jego życiowa pasja.

– Odkąd pamiętam, zawsze lubiłem być w ruchu. Od 10 lat biegam codziennie po 5 km. Drugie tyle chodzę z kijkami – opowiada Zbigniew Iwanicki. – Zacząłem ćwiczyć, gdy przeszedłem na emeryturę, bo ileż można rozwiązywać krzyżówki – choć nadal bardzo je lubię. Latem biegam zazwyczaj w parku Skowronim. Zimą codziennie chodzę do aquaparku, żeby popływać. I czuję się świetnie.

Pan Zbigniew postanowił opowiedzieć o swoich sportowych zainteresowaniach po to, by pokazać, że będąc seniorem, też można być człowiekiem aktywnym i zachować świetną kondycję, nawet w mocno zaawansowanym wieku. – Chcę zachęcić innych seniorów do ruchu i przekonać ich, że na sport nigdy nie jest za późno. W tym

– Nasza recepta na zdrowie i dobrą formę? To proste, trzeba się ruszać – mówią Janina i Zbigniew Iwanicki

roku skończyłem 89 lat, moja żona Janina jest ode mnie o cztery lata młodsza. Razem spacerujemy z kijkami – opowiada pan Zbigniew. Zaraz też wylicza, w jakich zawodach startował i jakie osiągnął sukcesy.

W domu ma półkę zastawioną pucharami z mistrzostw senioralnych

w nordic walking o puchar WCRS i w biegach o puchar Komendanta Miejskiego Policji we Wrocławiu, Biegu dla Hospicjów, Wrocławskiego Biegu Akademickiego, Mistrzostw Wrocławia w Nordic Walking czy z Pucharu Polski w Nordic Walking w Polanicy-Zdroju. Z dumą prezentuje naręczę zdobytych medali: – Często staję na

podium, zazwyczaj też jestem najstarszym zawodnikiem – przyznaje senior sportsman.

– Ja sama nie biegam, ale jeżdżę z mężem na wszystkie zawody i gorąco mu kibicuję – zapewnia z uśmiechem pani Janina Iwanicka, równie energiczna i bardzo dumna z osiągnięć męża.

Mieszkaniec osiedla Powstańców Śląskich przyznaje, że sport to dla niego nie tylko sposób na nudę, ale też metoda, by nie poddać się wiekowi i nie zamknąć w czterech ścianach. I oczywiście skuteczna recepta na zdrowie! Codziennie zaczyna dzień od porannej gimnastyki na rozruch, a potem – niezależnie od pory roku i od tego, jaka jest pogoda – wybiera się na biegową ścieżkę. Po południu pływa albo chodzi na siłownię lub do sauny. Efekt?

– Czuję się rewelacyjnie i wszystkim polecam sport, jakkolwiek. Najważniejsze, żeby być w ruchu, można wybrać to, co się lubi – przekonuje pan Zbigniew i dodaje, że najlepiej zacząć od razu.

Wrocławski Trener Senioralny

We Wrocławiu działa program Wrocławski Trener Senioralny, w ramach którego organizowane są różne zajęcia sportowe dla seniorów, np. gimnastyka w plenerze i nordic walking, zarówno dla osób zaawansowanych, jak i początkujących. Aktualny harmonogram zajęć jest na: www.trener-osiedlowy.pl. Kontakt: tel. 500 733 600 w godz. 8–15, e-mail: p.widawski1980@gmail.com.

Posadź drzewko dla swego dziecka – ruszają zapisy!

W ramach akcji od 2017 r. zasadzonych zostało już ok. 4400 drzewek

Przed nami jesienna edycja akcji WROśnij we WROcław, podczas której rodziny sadzą drzewka dla nowo narodzonych dzieci. Zapisy chętnych rodzin, które chcą wziąć udział w akcji, rozpoczęły się 8 października na stronie Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego.

Redakcja

Akcja WROśnij we WROcław cieszy się ogromnym zainteresowaniem. Co roku wiosną i jesienią rodziny, w których na świat przyszło dziecko, mogą posadzić drzewko, by upamiętnić ten fakt. W tej odsłonie akcji sadzone będą drzewka dla dzieci urodzonych w 2024 i 2025 roku.

Zarząd Zieleni Miejskiej przygotował 300 drzewek i krzewów, które posadzone zostaną na terenie Wielkiej Wyspy w sobotę 25 października w dwóch miejscach:

- w parku Biskupińskim (w godz. 10.30–15)

- w parku przy ul. Canaletta/Bacciarlego (godz. 11.30–14).

– Dla każdej zapisanej rodziny będzie przygotowane drzewko, które pomożemy posadzić. Wszystkie drzewka wyposażone są w taśmę z imieniem dziecka i numerem. Na pamiątkowym certyfikacie umieszczamy numer, by w przyszłości łatwiej odnaleźć drzewko, by móc je odwiedzać przy okazji spacerów – mówi Jacek Mól, dyrektor Zarządu Zieleni Miejskiej we Wrocławiu.

– W akcji WROśnij we WROcław nie tylko upamiętniamy pojawienie się dziecka w rodzinie. Uwrażliwiamy na przyrodę, bu-

dujemy relacje rodzinne, przyjacielskie, sąsiedzkie. Zachęcam do udziału w piknikach towarzyszących akcji nie tylko rodziny, które sadzą drzewka, ale również wszystkich mieszkańców. Zadbamy o atrakcyjne stoiska i dobrą zabawę – dodaje Dorota Feliks, dyrektor Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego.

Podczas zgłaszania udziału w akcji należy wybrać dogodną godzinę sadzenia. Liczba drzewek i krzewów jest ograniczona, zapisy trwają do wyczerpania puli, warto więc się pospieszyć.

➤ Rezerwacje na www.wro.news/wrosnij-we-wro2025

Broda rysuje jury chopinowskie i film

Tomasz Broda, znakomity wrocławski rysownik, przez dwa dni szkicował jurorów Konkursu Chopinowskiego, a potem pojedzie do Warszawy, aby narysować już finalistów grających w Filharmonii Narodowej. W międzyczasie otworzy wystawę swoich prac w Muzeum Teatru. Będzie to jego autorski komentarz do powieści i filmu „Rękopis znaleziony w Saragossie”.

Magdalena Talik

Sporządzić karykatury jurorów Konkursu Chopinowskiego – a to spore wyzwanie artystyczne i logistyczne.

Rodzaj performansu

– To nie konkurs muzyki popularnej, podczas którego mogę chodzić między rzędami i przyglądać się ludziom z bliska. W Filharmonii Narodowej miałem szansę obserwować jurorów lepiej tylko w trakcie przerw, kiedy włączane są silniejsze światła, bo podczas gry pianistów w sali panuje półmrok, co utrudnia zadanie – tłumaczy wrocławianin. W weekend 18–20.10 wszystko się zmieni. Wte-

Tomasz Broda na tle swoich rysunków o „Rękopisie”; w kółku – jeden z jurorów konkursu

dy siedzący w Filharmonii Narodowej Tomasz Broda będzie rysował karykatury finalistów, którzy wystąpią z orkiestrą. – Będzie ekspresja, ruch, zupełnie inny rodzaj energii – obiecuje artysta, na co dzień też wykładowca wrocławskiej ASP.

Wszystko zaczęło się nietypowo. Organizator konkursu Narodowy Instytut Fryderyka Chopina szukał specjalisty, który napisałby

artykuł o tradycji rysowania karykatur podczas wielu lat konkursu, od pierwszej edycji w 1927 roku. Dr Paweł Płoski, dyrektor Muzeum Karykatury, zarekomendował Tomasza Brodę.

„Rękopis znaleziony we Wrocławiu”

Już od 11.10 fani Brody mają jeszcze jedną okazję podziwiać jego prace na wystawie zatytułowanej „Rękopis znaleziony we Wrocławiu” w Muzeum Teatru.

Zainspirowała ją powieść (Jana Potockiego) i film (Wojciecha Jerzego Hasa) „Rękopis znaleziony w Saragossie”. – To moja graficzna interpretacja powieści i filmu, a zainspirowała mnie forma plastyczna, język wizualny tego filmu, niezwykle oryginalny, ale też historia powstania obrazu Hasa, cały kontekst – tłumaczy Tomasz Broda.

➤ Cały artykuł przeczytasz na: www.wro.news/Tomasz-Broda

Wrocławianin przeszedł do III etapu

Wrocławski pianista Piotr Alexewicz wystąpi już 16.10 w III etapie XIX Międzynarodowego Konkursu im. Chopina. Warto mu kibicować, to obecnie jeden z trzech Polaków, którzy zakwalifikowali się do kolejnej rundy tej najbardziej prestiżowej imprezy.

Piotr Alexewicz ćwiczy w sali Narodowego Forum Muzyki

Magdalena Talik

Awansem do III etapu Konkursu Chopinowskiego pochwaliła się Akademia Muzyczna im. Lipińskiego, której Piotr Alexewicz jest pracownikiem naukowym.

W III etapie Konkursu Chopinowskiego, obok Piotra Alexewicza, zagrają jeszcze Piotr Pawlak i Yehuda Prokopowicz. Co ciekawe, zarówno Piotr Alexewicz, jak i Piotr Pawlak biorą udział w warszawskiej imprezie już po raz kolejny.

Obok Polaków jury pod przewodnictwem amerykańskiego pianisty Garricka Ohlssona za-

kwalifikowało jeszcze 6 pianistów z Chin, 3 z Japonii, 2 z Korei Południowej, 2 ze Stanów Zjednoczonych, 2 z Kanady, 1 z Gruzji i 1 z Malezji.

W III etapie Konkursu Chopinowskiego, który potrwa od 14 do 16.10, pianiści będą mieli do wyboru jedną z dwóch sonat (b-moll op. 35 lub h-moll op. 58), mazurki – jeden spośród tych opusów (17, 24, 30, 33, 41, 50, 56, 59) i dowolny solowy utwór lub utwory Fryderyka Chopina. Najważniejsze, by czas występu nie przekroczył 55 minut. Finał konkursu: 18–20.10 2025), gala wręczenia nagród i koncert laureatów – 21.10.

Odwiedź muzeum poczty za darmo

W weekend 18 i 19 października z okazji Święta Województwa Dolnośląskiego wstęp do Muzeum Poczty i Telekomunikacji przy ul. Krasińskiego 1 będzie bezpłatny. W sobotę (18.10) o godz. 11 rozpoczną się bezpłatne warsztaty dla dzieci pt. „List, listek, liścik”. Najmłodsi dowiedzą się, jak, czym i na jakich materiałach pisywano listy oraz jak je doręczano. Czas trwania ok. 2 godz. Liczba miejsc ograniczona – obowiązują zapisy pod numerami: 71 346 95 82 lub 534 146 575.

Wrocław Off Gallery Weekend 17-19.10

To wydarzenie organizowane przez wrocławską niezależną scenę artystyczną – galerie offowe, pracownie połączone z przestrzeniami wystawienniczymi i kolektywy organizujące wystawy. Odbывa się w naszym mieście po raz trzeci. W tym roku program przygotowały: Bazar Bizarre, BREDNIE, CHWILÓWKA, Dawna Drukarnia PAN, ERZAC, Galeria Kanał, Galeria Magiel, Galeria Nicponiej, Galeria pod Żabimą, Galeria u Kosałki, GUA Collective, Kościół Nihilistów, Łzy Kobry, Muzeum w podziemiu, NOWY ŻŁOTY, Pałac Powstańców Śląskich, Pracownia Hutmen, Pracownia Miłoszycka, Pracownia Siostrzana, Serwis Galeria – Pracownia, STYRTA + Forma Otwarta Oleśnica (wydarzenie towarzyszące). Szczegóły na: www.wro.news/off-gallery-25.

Zgłoś się na WYBRYK

XXXV Ogólnopolski Przegląd Piosenki Licealisty „WYBRYK” w tym roku zaplanowano 21 listopada o godz. 16 w LO nr II we Wrocławiu. To koncert, który od 35 lat gromadzi wykonawców z całej Polski. Repertuar jest bardzo różnorodny – zaczynając od rocka i bluesa, kończąc na piosence poetyckiej i jazzie. Wykonawcy muszą być uczniami szkół średnich lub studentami. Zgłoszenia przyjmowane są do 6 listopada na stronie wybryk.wroc.lo3.pl.

Perły Aglomeracji Wrocławskiej znów oczarowały

Druga edycja projektu „AgloTour – poznaj perły Aglomeracji Wrocławskiej” okazała się nadzwyczajnym sukcesem. W spacerach po Oleśnicy, Ziębicach, Żmigrodzie i Środzie Śląskiej uczestniczyło kilkaset osób. Uczestnicy podkreślali, że spacer po miastach i miasteczkach to doskonały pomysł na rodzinny weekend.

Redakcja

Przez ostatnie tygodnie, w ramach drugiej edycji projektu „AgloTour – poznaj perły Aglomeracji Wrocławskiej”, mieszkańcy Wrocławia i okolic mieli okazję odwiedzić cztery niezwykle miejscowości: Oleśnicę, Ziębice, Żmigród i Środę Śląską. Uczestnicy podkreślali, że spacer po miastach i miasteczkach to doskonały pomysł na rodzinny weekend. Atutami spotkań były nie tylko atrakcje oraz zabytki podwrocławskich miejscowości, ale i spotkania z pasjonatami lokalnej historii.

– Wycieczka z Aglomeracją to jest świetny pomysł na spędzenie weekendu. Można zobaczyć najważniejsze architektoniczne elementy miasta, ale również można poznać ludzi, którzy opowiadają o swoich miejscowościach z prawdziwą pasją – mówi wrocławianka, która pojechała na wycieczkę do Ziębic.

Projekt został zrealizowany przez Stowarzyszenie Aglomeracja Wrocławska w celu popularyzacji turystyki lokalnej i historii regionu. Kolejna edycja bezpłatnych wycieczek AgloTour planowana jest już na wiosnę 2026.

Deszcz nie popsuł humoru uczestnikom AgloTour w Oleśnicy

Historyczny akcent podczas AgloTour w Środzie Śląskiej

Grupowe zdjęcie ze spaceru w ramach AgloTour w Ziębicach

Spacer po Żmigrodzie w ramach projektu AgloTour

MATERIAŁY PRASOWE (4)

Trzymilionowy gość Hydropolis to... cała grupa

Wrocławską atrakcję Centrum Edukacji Ekologicznej Hydropolis zobaczyły już trzy miliony osób. Grupa dzieci z Poznania, podopieczni Fundacji Pomóż Zrozumieć, która wspiera najmłodszych z wadami słuchu: Jaś, Marysia, Antek, Kuba i Marcelina wzięli udział w warsztatach przystosowanych dla dzieci ze specjalnymi wymaganiami.

Powitanie trzymilionowego gościa w Hydropolis we Wrocławiu

Tomasz Wysocki

Do holu Hydropolis dzieci wprowadził Żółwik, maskotka centrum. Goście – dzieci i ich opiekunowie, byli kompletnie zaskoczeni przyjęciem. Gratulacje rekordowym gościom składali szefowie MPWiK we Wrocławiu: Witold Ziomek i Przemysław Gałecki.

– To kolejny kamień milowy w rozwoju naszego Hydropolis. Bardzo się cieszymy, że trzymilionowy gość odwiedził nas w jubileuszowym roku 10-lecia centrum. Od początku istnienia Hydropolis stawiamy na edukację, innowacyjność i dostępność – mówi Witold Ziomek, prezes MPWiK we Wrocławiu, do którego należy Hydropolis.

Hydropolis od lat rozwija ofertę edukacyjną, starając się dotrzeć do osób o różnych potrzebach. Spotkanie z dziećmi z Poznania było symbolicznym potwierdzeniem tych działań.

– To dla nas ogromna radość, że trzymilionowym gościem Hydropolis została grupa dzieci ze specjalnymi potrzebami. Ich obecność przypomina nam, że nauka i odkrywanie świata powinny być dostępne dla każdego – zauważył Przemysław Gałecki, wiceprezes MPWiK we Wrocławiu.

Od lutego 2025 roku centrum wprowadziło „ciche godziny” przeznaczone dla osób wysoko wrażliwych, które mogą zwiedzać

wystawę w spokojniejszej atmosferze, z ograniczonymi bodźcami dźwiękowymi i świetlnymi. Natomiast wraz z nowym rokiem szkolnym 2025/2026 oferta edukacyjna została poszerzona o warsztaty dla osób ze specjalnymi potrzebami. Na przykład na osoby w spektrum autyzmu w Hydropolis czekają specjalne plecaki wyposażone w zabawki sensoryczne oraz słuchawki wygłuszające, co służy wyciszeniu i lepszej koncentracji.

Rok 2025 jest dla Hydropolis wyjątkowy – 5.12 centrum będzie obchodziło 10. urodziny. Świętowanie potrwa cały weekend 5-7 grudnia. Organizatorzy zapowiadają, że będzie to... kosmos! Dosłownie i w przenośni.

Zwycięstwo na otwarciu ekstraklasy

Klub z Wrocławia wymienił latem kilkanaście zawodniczek. Została tylko pani kapitan Łazowska, która poprowadziła nowe koleżanki do pewnego zwycięstwa w trzech setach na inaugurację ekstraklasy z Nowym Dworem Mazowieckim.

■ Błazej Organisty

Po poprzednim sezonie w ekstraklasie, zakończonym na 3. miejscu od końca tabeli, klub #VolleyWrocław wymienił prawie cały skład. Została jedynie pani kapitan – rozgrywająca Martyna Łazowska.

W wyniku kompleksowej przebudowy w drużynie jest pięć zagranicznych siatkarek, na czele z najbardziej doświadczoną – atakującą Barbarą Dapić z Chorwacji, która niedawno cieszyła się z mistrzostwa ligi portugalskiej. Oprócz niej w Volley zagrają Kanadyjka Aimée Lemire, Portorykanka Valeria Flores oraz dwie Ukrainki: Diana Frankevych i Aliką Lutsenko. Ostatnia z wymienionych reprezentowała swój kraj na niedawno zakończonych mistrzostwach świata. „Pięć siatkarek zagranicznych to sytuacja niespotykana we wrocławskich szeregach od wielu lat. Skład zespołu uzupełniają bar-

Do Orby wróć 24.10 na spotkanie ze Stalą Mielec. Bilety: w serwisie internetowym Decathlon Go

dzo utalentowane siatkarki młodego pokolenia, które doświadczenie zdobywały dotychczas głównie w młodzieżowych Mistrzostwach Polski oraz na parkietach 1. Ligi” – czytamy na volleywroclaw.pl.

Zarząd klubu dokonał poważnej zmiany na szczycie sztabu. Nowym trenerem jest Wojciech Kurczyński. Według zapewnień, każdy transfer był gruntownie przemyślany, a okres przygotowań w wakacje – rzetelnie przepracowany. Te słowa

potwierdziły siatkarki w czwartek w Orbie w meczu inauguracyjnym sezon w Tauron Lidze: 3:0 z Nowym Dworem Mazowieckim – 27:25 | 25:15 | 25:10 ■ Martyna Łazowska – 6 punktów: 4 zdobyte atakiem, 1 asem serwisowym i 1 blokiem ■ Barbara Dapić – 19 punktów: 16 atakiem i 3 blokiem. Kolejny mecz siatkarki z Wrocławia zagrają z Radomką w Radomiu.

#VolleyWrocław na sezon 2025/2026 w Tauron Lidze:

Martyna Łazowska (7) rozgrywająca i kapitan, Valeria Flores (3) przyjmująca, Aliką Lutsenko (4) libero, Martyna Grysak (5) rozgrywająca, Aimée Lemire (8) przyjmująca, Joanna Garncarz (9) przyjmująca, Emilia Kaczmarzyk (10) środkowa, Diana Frankevych (12) przyjmująca, Natalia Drózd (16) środkowa, Barbara Dapić (18) atakująca, Martyna Wysoczańska (20) libero, Sara Wąsiakowska (23) atakująca, Maja Malczewska (77) środkowa.

Tydzień w skrócie

Koszykarski Śląsk przegrał drugi mecz z rzędu w Orlen Basket Lidze. Po porażce w Sopocie wrocławianie nie poradzi sobie w sobotę w Wałbrzychu z Górnikiem – 83:85. W ostatniej kwarcie odrobili 10 punktów straty, wychodzili na prowadzenie, ale ostatnie słowo należało do gospodarzy. Trójkę na zwycięstwo trafił z daleka Lovell Cabbil na sekundę przed końcową syreną.

W weekend przegrali także **koszykarki**. W niedzielę we własnej hali musiały uznać wyższość zawodniczek z Gorzowa Wielkopolskiego – 68:71. Najwięcej punktów dla Słęzy rzuciły G'mrice Davis (21 – 7/12 z gry, 8 zbiórek) i Aleksandra Mielnicka (18 – 5/10 z gry). W drużynie gości mocnym double-double wyróżniła się środkowa Weronika Telenga – 10 punktów i 14 zbiórek.

WYDARZENIA SPORTOWE

koszykówka

Orlen Basket Liga, 17.10, godz. 18, **GTK Gliwice – WKS Śląsk Wrocław**, Polsat Sport Extra 4

Orlen Basket Liga Kobiet, 19.10, godz. 18, **VBW Gdynia – Słeza Wrocław**

piłka nożna

Betclit 1. Liga, 19.10, godz. 14.30, **Tarczyński Arena, WKS Śląsk Wrocław – Stal Mielec**, TVP Polonia

piłka ręczna

Liga Centralna, 16.10, godz. 19, hala Orbita, **Śląsk Wrocław – Gwardia Koszalin**

siatkówka

Tauron Liga, 16.10, godz. 17.30, **Radomka Radom – #VolleyWrocław**, Polsat Sport 1

Sukces Anny Węgrzyn i AZS UE Wrocław

Anna Węgrzyn, zawodniczka AZS Uniwersytet Ekonomiczny Wrocław, wygrała turniej z cyklu Grand Prix Polski Seniorek w Gliwicach. To duży sukces reprezentantki klubu w Ekstraklasie tenisa stołowego kobiet. Trener zespołu zapowiada walkę o tytuł Mistrza Polski.

■ Michał Kurowicki

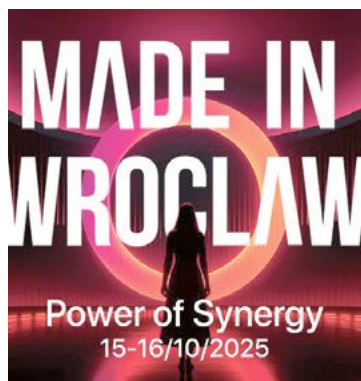
W nowym sezonie tenisa stołowego kobiet świetnie wystartowała Anna Węgrzyn i cały zespół AZS Uniwersytet Ekonomiczny Wrocław. Grand Prix Polski to cykl turniejów w tenisie stołowym, w którym rywalizują najlepsze polskie seniorki i seniorzy. Pierwszy turniej – w Gliwicach – wśród kobiet zakończył się zwycięstwem Anny Węgrzyn.

– Uważam, że całe zawody zagrałam bardzo dobrze. Mecze, szczególnie w drugi dzień, były wymagające, ale byłam dobrze przygotowana taktycznie. Duże znaczenie miała też pomoc trenera, który wspierał mnie i dawał cenne wskazówki. Poprawiłam swój serwis i odbiór, co pozytywnie wpłynęło na moją grę – uważa

Anna Węgrzyn, zawodniczka AZS UE Wrocław. Druga z naszych zawodniczek Paula Krysińska zajęła miejsca 5–8.

Dodajmy, że Anna Węgrzyn ma siostrę bliźniaczkę, która też odnosi sukcesy w tenisie stołowym. Na co dzień Anna gra w klubie AZS UE Wrocław występującym w Ekstraklasie tenisa stołowego kobiet. Drugą zawodniczką występującą w zespole jest Chinka Sun Chen. Po dwóch kolejkach klub z Wrocławia ma na koncie dwa zwycięstwa. – W rozgrywkach ligowych stawiamy sobie za cel walkę o Mistrzostwo Polski, a planem minimum jest zdobycie medalu. W rywalizacji indywidualnej liczymy na dalszy rozwój naszych zawodniczek i zdobycie przez nie medali na Mistrzostwach Polski – zapowiada Zdzisław Tolksdorf, trener AZS UE Wrocław.

Anna Węgrzyn z Wrocławia wygrała turniej Grand Prix Polski Seniorek

Made in Wrocław – co nowego w technologii

EXPO to targi innowacji, towarzyszące konferencji Made in Wrocław, na których można zobaczyć wynalazki i technologie powstające na Dolnym Śląsku – czw. 16.10, godz. 10–16.30, Wrocławskie Centrum Kongresowe, ul. Wystawowa 1. Wstęp wolny, rejestracja: www.made-in-wroclaw.pl

Jesień z dobrym designem 25 i 26.10

Targi Dobry Design Jesień to okazja, by poznać najciekawsze polskie marki, najnowsze trendy, a także ich twórców. Do wyboru: moda, ceramika, biżuteria, plakaty, książki, a także ekologiczne kosmetyki, a nawet świece sojowe. Concordia Design Wrocław, Wyspa Słodowa 7. Wstęp wolny.

Jarmark św. Marcina na pl. Nowy Targ 8–11.11

Jarmark Świętego Marcina we Wrocławiu to cztery dni pełne smaków, zapachów i kolorów. Będą stoiska z pysznym jedzeniem, rękodziełem, tradycyjnymi specjałami. A do tego sezonowe warsztaty dla małych i dużych, konkursy związane z dniem św. Marcina, 8–11.11 w godz. 12–18.

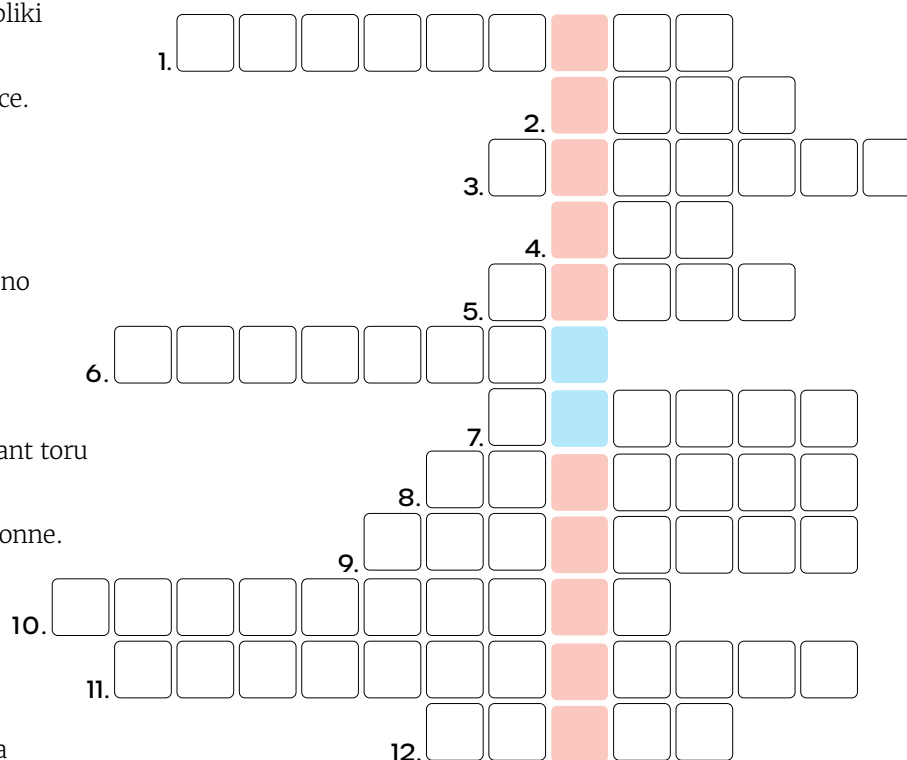
Kayah i jej najlepsze utwory w NFM 29.11

Jedna z najbardziej znanych polskich wokalistek zaprasza na wyjątkowy koncert pt. „KAYAH – The Best”. To podróż przez jej najpiękniejsze hity od debiutanckiego „Kamienia” po najnowsze utwory. Sb. 29.11 o godz. 19 w Narodowym Forum Muzyki, bilety od: 285 zł na: www.biletyna.pl

KRZYŻÓWKA NUMERU 250

1. Ulica z torem wyścigowym i konsulatem Republiki Czeskiej.
2. Tam są przyjmowane zakłady na WTW Partynice.
3. Inaczej wyścig.
4. Zwierzę wyścigowe, pociągowe lub juczne.
5. Jest integralną częścią hobby horse.
6. Kopalna żywica, której olbrzymi skład znaleziono przy al. Karkonoskiej w 1906 r.
7. W 1983 r. odprawił we Wrocławiu mszę świętą dla miliona osób.
8. Niemieckie miasto, z którego pochodzi projektant toru wyścigów konnych na Partynicach.
9. Dodatek stroju dla pań lub panów na wyścigi konne.
10. Specjalny płot lub rów na trasie biegu sportowego.
11. Drewniany zabytkowy pawilon przy torze wyścigowym, aktualnie znany jako Stara
12. Tytuł ekranizowanej ostatnio lektury autorstwa Bolesława Prusa.

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora.

W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **250.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki). Na odpowiedzi

czekamy do **22.10** do **godz. 20**. Trzech zwycięzców wylosujemy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do **29.10**. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z nr. tel. **71 776 71 00**.

UWAGA! Wg regulaminu wygrywa ten, kto wyśle SMS-a jako pierwszy, przedostatni lub ostatni.

W tym wydaniu do zdobycia: bluza z herbem Wrocławia, workoplecak i kubek. Zwycięzcami w numerze 248 (hasło: Powrót żaków) zostali: p. Rafał (bluza), p. Lech (workoplecak) i p. Anna (kubek). Gratulujemy!

➤ **Regulamin i RODO**
www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**

Straż Miejska: **986**

Centrum Powiadamiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**

Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)

Pogotowie energetyczne: **991**

Pogotowie gazowe: **992**

Pogotowie ciepłownicze: **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Ważne telefony

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77**
(pn.-pt. 8-18)

Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo)

Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8-15, śr. 8-17)

Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 30 85 030** (pn.-pt. 7-21)

Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionych: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8-14, śr. 8.30-16)

Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Taxi Senior: **794 123 124**

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7-14)

Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo)

Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (24h)

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)

Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

Punkt Informacyjno-Kontaktowy Anonimowych Alkoholików: **71 321 21 24, 801 033 242**

Telefon informacyjny grup rodzinnych Al-Anon: **572 945 199**

WROMIGRANT

Punkt informacji dla migrantów i uchodźców (WCRS): **71 772 49 50, 538 579 555** (pn.-pt. 9-17)
Przejście Dialogu, ul. Świdnicka 19
(konsultacje osobiste pn.-sb. 12-16)

➤ Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna
Anna Aleksandrowicz

Redaktor wydania
Anna Aleksandrowicz

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA
Gmina Wrocław